

Secció I. Disposicions generals

CONSELL DE GOVERN

6593

Decret 32/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears

PREÀMBUL

I

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOE), d'acord amb la redacció establerta per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOMLOE), defineix els currículums, en l'apartat 1 de l'article 6, com el conjunt d'objectius, competències, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de cada un dels ensenyaments. En l'apartat 2 d'aquest mateix article s'assenyala que la configuració dels currículums ha d'anar orientada a facilitar el desenvolupament educatiu dels alumnes per tal de garantir-ne la formació integral, contribuir al ple desenvolupament de la seva personalitat i preparar-los per a l'exercici ple dels drets humans i d'una ciutadania activa i democràtica en la societat actual, a més a més, ha de constituir una oportunitat pel desenvolupament del potencial d'una joventut lliure de prejudicis de gènere i ha de tenir com objectiu primordial la capacitat de l'alumnat que li permeti un creixement al marge dels estereotips de gènere, una actitud crítica envers el sexism, la violència i la discriminació en qualsevol àmbit de la vida, fomentant la igualtat efectiva d'oportunitats entre dones i homes , així com persones amb diversitat funcional, per accedir a una formació lliure dels prejudicis que atribueixen diferents rols dependent del seu sexe i que, en un futur, els permeti tota classe d'opcions professionals i l'exercici d'aquestes, sense que en cap cas aquesta configuració suposi una barrera que generi abandonament escolar o impedeixi l'accés i gaudi del dret a l'educació.

En consonància amb aquesta visió, es manté l'enfocament competencial i es dona importància al fet que la formació integral se centri en el desenvolupament de les competències.

Així mateix, s'ha de tenir en compte que s'ha modificat la distribució de competències entre el Govern central i les comunitats autònombes pel que fa als continguts bàsics dels ensenyaments mínims. D'aquesta manera, en relació amb els objectius, les competències, els sabers bàsics i els criteris d'avaluació, correspon al Govern de l'Estat fixar els aspectes bàsics dels currículums, que constitueixen els ensenyaments mínims, prèvia consulta a les comunitats autònombes. Alhora, les administracions educatives són les responsables d'establir el currículum corresponent per al seu àmbit territorial, del qual formaran part els aspectes bàsics abans esmentats.

Finalment, correspon als mateixos centres, si escau, desenvolupar i completar el currículum de les diferents etapes i cicles en l'ús de la seva autonomia, tal com recull la Llei esmentada. La configuració del currículum ha de desenvolupar-se amb prou flexibilitat perquè els centres, en l'ús de la seva autonomia, puguin adaptar-se a les diferències individuals dels alumnes i al seu entorn socioeconòmic i cultural per mitjà del projecte educatiu, de manera que tots els alumnes puguin tenir les mateixes oportunitats per formar-se. A tals efectes, i al llarg de l'etapa, s'ha de dur a terme una orientació acadèmica i professional que possibilite als alumnes que l'elecció de les diferents opcions acadèmiques es faci lliure de condicionaments basats en el gènere.

En l'educació secundària obligatòria (ESO) s'ha de propiciar l'aprenentatge competencial, autònom, significatiu i reflexiu en totes les matèries, les quals es poden integrar per àmbits. La comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, la competència digital, l'emprenedoria, el foment de l'esperit crític i científic, l'educació emocional i en valors, l'educació per a la pau i la no violència i la creativitat, s'han de treballar en totes les matèries. En tot cas, s'ha de fomentar de manera transversal l'educació per a la salut, inclosa l'educació afectiva i sexual, la igualtat entre homes i dones, la formació estètica i el respecte mutu, i la cooperació entre iguals.

Aquest Decret estableix els principis pedagògics que han d'orientar les propostes dels centres als seus alumnes. Aquestes propostes han d'estar presidides pel principi d'inclusió educativa.

La LOMLOE recupera els programes de diversificació curricular, que permeten modificar el currículum a partir del tercer curs d'educació secundària obligatòria per als alumnes que no estiguin en condicions de promocionar a tercer. En aquest cas, els objectius de l'etapa i les competències corresponents s'aconsegueixen amb una metodologia específica. Aquests programes estan orientats a la consecució del títol de graduat en educació secundària obligatòria (GESO).

En finalitzar el segon curs d'ESO, s'ha d'entregar a cada alumne i a les seves mares, pares o tutors legals un consell orientador que ha d'incloure un informe sobre el grau d'assoliment dels objectius i d'adquisició de les competències establertes, així com una proposta de l'opció més adequada per continuar la seva formació, que podrà incloure la incorporació a un programa de diversificació curricular o a un cicle

formatiu de grau bàsic.

El quart curs d'ESO té un caràcter orientador, amb la finalitat que els alumnes puguin triar les matèries orientades a les diferents modalitats del batxillerat i els diversos camps de formació professional.

Quant a l'avaluació dels aprenentatges dels alumnes d'ESO, serà contínua, formativa i integradora. Les decisions sobre la promoció de curs s'han d'adoptar de forma col·legiada per l'equip docent, atenent a la consecució dels objectius, al grau d'adquisició de les competències establertes i a la valoració de les mesures que afavoreixen el progrés de l'alumne. L'avaluació es desplegarà mitjançant una ordre específica que desenvoluparà aquest Decret de currículum.

Els canvis introduïts s'han d'implantar d'acord amb el calendari establert en la disposició final cinquena de la LOMLOE. Així, les modificacions introduïdes en el currículum, l'organització, els objectius i els programes d'educació secundària obligatòria s'han d'implantar per als cursos primer i tercer en el curs escolar 2022-2023 i per als cursos segon i quart en el curs escolar 2023-2024.

En exercici de les competències establertes en els articles 6 i 6 bis de la LOE, el Govern estatal va aprovar el Reial decret 217/2022, de 29 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació secundària obligatòria, en què es reflecteixen les modificacions introduïdes per la LOMLOE a l'ordenació i el currículum de l'ESO. Aquest Reial decret 217/2022 deroga l'anterior Reial decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'educació secundària obligatòria i del batxillerat, així com el Reial decret 984/2021, de 16 de novembre, pel qual es regulen l'avaluació i la promoció a l'educació primària, així com l'avaluació, la promoció i la titulació a l'educació secundària obligatòria, el batxillerat i la formació professional, en particular, el capítol III i els articles 24 i 26.1.

La disposició final primera del Reial decret 217/2022 estableix que aquest Reial decret té caràcter de normativa bàsica, a excepció de l'annex 3.

La disposició final tercera del Reial decret 217/2022 estableix que el contingut d'aquest Reial decret s'ha d'implantar per als cursos primer i tercer el curs escolar 2022-2023, i per als cursos segon i quart el curs 2023-2024.

Tots aquests aspectes bàsics s'han de reflectir en la normativa autonòmica reguladora del currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears.

La Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears, té com a objectiu principal la millora de la qualitat de l'educació a les Illes Balears i estableix un marc estable per garantir el procés de millora contínua del sistema educatiu de les Illes. En aquest sentit, té en compte les noves sensibilitats i demandes socials vers l'educació per ser capaços de reafirmar la confiança en el sistema educatiu i promoure un nou impuls a les vies de l'èxit educatiu. Per altra banda, la millora de la qualitat requereix el diàleg permanent amb la comunitat educativa i tots els agents implicats, des d'un compromís col·lectiu per a la recerca de les respostes més adequades a les necessitats que el sistema planteja.

La redacció de la Llei 1/2022 és coherent amb la LOMLOE, i aquest Decret es redacta d'acord amb les disposicions que s'hi estableixen.

En el capítol III del títol I de la Llei 1/2022 s'estableixen l'estructura i els objectius de l'educació secundària obligatòria. L'article 123 disposa que el currículum de cada etapa comprèn les capacitats i les competències pròpies de cada un dels ensenyaments, així com les àrees, les assignatures, les matèries o els mòduls, que poden incloure els objectius, els continguts, els mètodes pedagògics i alternatius que s'hi fan servir i els criteris d'avaluació que s'hi apliquen, que s'han d'ajustar en cas que un alumne presenti necessitats específiques de suport educatiu.

A la disposició addicional segona d'aquest Decret es contempla que els centres docents han d'adoptar les mesures necessàries per garantir que es compleix el que s'estableix en la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març per a la igualtat efectiva de dones i homes i en el capítol I del títol IV de la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes, i en l'article 12 de la Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI-fòbia.

II

L'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, aprovat per la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, estableix, en l'article 36.2, que correspon a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears la competència de desplegament legislatiu i d'execució de l'ensenyament en tota la seva extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats.

Mitjançant el Reial decret 1876/1997, de 12 de desembre, sobre el traspàs de funcions i serveis de l'Administració de l'Estat a les Illes Balears en matèria d'ensenyament no universitari, i d'acord amb la disposició final sisena de la LOE i la disposició final segona del Reial decret 217/2022, el Govern de les Illes Balears pot dictar, en l'àmbit de les seves competències i dins el marc de la regulació i els límits fixats pel Govern de l'Estat, les disposicions que consideri necessàries per complementar el currículum de l'educació secundària obligatòria.

A més de la Llei d'educació de les Illes Balears, regulen el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears el Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, i l'Ordre de la consellera

d'Educació, Cultura i Universitats de 20 de maig de 2015 per la qual es desplega el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears (BOIB núm. 76, de 21 de maig de 2015).

Quant a l'avaluació de l'etapa, la regulació actual s'estableix en la LOMLOE, en el Reial decret 984/2021 i en la Resolució del director general de Planificació, Ordenació i Centres de 18 de novembre de 2021 per la qual s'aproven les instruccions per avaluar l'aprenentatge dels alumnes de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears per al curs 2021-2022 (BOIB núm. 160, de 20 de novembre de 2021), tot i que està previst que l'avaluació, promoció i titulació d'aquesta etapa es desenvolupin mitjançant una ordre d'avaluació de conformitat amb el que s'estableix en aquest Decret.

Per tant, en compliment del calendari d'implantació establert tant en la LOMLOE com en el Reial decret 217/2022, amb aquest Decret s'adapta la normativa reguladora del currículum de l'etapa de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears. Al mateix temps, i d'acord amb el calendari d'aplicació indicat, el Decret 34/2015 i l'Ordre de la consellera d'Educació, Cultura i Universitats de 20 de maig de 2015 es mantindran vigents per als cursos de segon i quart d'ESO durant el curs escolar 2022-2023, atès que la LOMLOE no s'implantarà en aquests cursos fins al curs 2023-2024.

La Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística de les Illes Balears, i l'article 7 del Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, en els centres docents no universitaris de les Illes Balears, en concordança amb els articles 4 i 35 de l'Estatut d'autonomia, reconeixen la llengua catalana com a pròpia de les Illes Balears i, com a tal, llengua vehicular en l'àmbit de l'ensenyament i oficial en tots els nivells educatius. Els principis del model lingüístic en l'àmbit educatiu s'estableixen en l'article 135 de la Llei 1/2022.

Aquests texts legals també disposen que les modalitats insulars de la llengua catalana han de ser objecte d'estudi i protecció, sense perjudici de la unitat de la llengua.

L'article 23.i) de la LOMLOE disposa que un dels objectius de l'educació secundària obligatòria és comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.

El Decret 45/2016, de 22 de juliol, per al desenvolupament de la competència comunicativa en llengües estrangeres als centres educatius sostinguts amb fons públics de les Illes Balears, estableix un marc de referència a partir del qual cada centre educatiu pot definir, en l'exercici de la seva autonomia, una proposta pedagògica per a l'ensenyament i l'aprenentatge de i en llengües estrangeres, amb l'objectiu de millorar la competència dels alumnes i garantir els nivells d'aprenentatge necessaris al final de cada cicle.

III

Aquest Decret consta d'un preàmbul i trenta- tres articles, que regulen, entre d'altres, l'organització de l'etapa, els principis generals i pedagògics, les finalitats i objectius, l'estructura de l'etapa, les competències clau i el perfil de sortida dels alumnes al final de l'educació bàsica. També fa referència a les competències específiques, als criteris d'avaluació i els sabers bàsics, a l'autonomia dels centres, al projecte educatiu, a l'atenció a la diversitat, a l'horari i a l'atribució docent. A més, conté nou disposicions addicionals, tres disposicions transitòries, una disposició derogatòria i quatre disposicions finals. El Decret es completa amb nou annexos: l'annex 1, sobre el perfil de sortida dels alumnes al finalitzar l'ensenyament bàsic; l'annex 2, sobre les matèries de l'educació secundària obligatòria; l'annex 3, sobre les situacions d'aprenentatge; l'annex 4, sobre el programa de diversificació curricular (PDC); l'annex 5, amb l'horari del PDC; l'annex 6, amb el nombre de grups classe; l'annex 7, amb l'horari sense àmbits; l'annex 8, amb l'horari amb àmbits, i l'annex 9, amb l'atribució docent.

La funció de l'educació secundària obligatòria va més enllà de preparar els alumnes per accedir a etapes posteriors: es tracta d'una etapa amb un valor propi, tot i que estretament lligada amb l'educació primària, etapa amb la qual forma l'ensenyament obligatori. Posa fi, per tant, a la formació general i comuna dels alumnes que no opten pels ensenyaments postobligatoris. Tot i això, no es pot oblidar en cap moment el caràcter propedèutic d'aquesta etapa, atès que proporciona la base de formació imprescindible per continuar els estudis, ja sigui la formació professional o el batxillerat.

El paper del docent és fonamental, atès que ha de ser capaç de dissenyar tasques o situacions d'aprenentatge que permetin la resolució de problemes, l'aplicació dels coneixements apresos i la promoció de l'activitat dels estudiants. També és fonamental una acció tutorial adequada que atengui les característiques personals i del grup.

Pel que fa als principis de necessitat i eficàcia establerts en l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, aquest Decret els dona compliment, atès que l'objectiu és establir el currículum de l'educació de secundària obligatòria, entesa com una etapa educativa bàsica, juntament amb l'educació primària i els cicles formatius de grau bàsic, amb identitat pròpia, organitzada en quatre cursos que s'estructuren en matèries i àmbits. La regulació es fonamenta en l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació secundària obligatòria establerta per la normativa bàsica estatal.

Així mateix, en compliment del principi de proporcionalitat, aquest Decret conté la regulació imprescindible per atendre les necessitats dels alumnes d'educació secundària obligatòria, atès que s'hi defineixen els objectius, els principis generals i pedagògics del conjunt de l'etapa,

l'organització dels quatre cursos, així com les competències clau i el perfil de sortida dels alumnes en acabar l'ensenyament bàsic. La iniciativa s'exerceix de manera coherent amb la resta de l'ordenament jurídic espanyol i de la Unió Europea, d'acord amb el principi de seguretat jurídica. S'ha tingut en compte el compliment efectiu dels drets de la infància, d'acord amb el que s'estableix en la Convenció sobre els drets de l'infant de les Nacions Unides de 1989, i s'incorporen en els principis de l'educació secundària obligatòria la inclusió educativa i l'aplicació dels principis del disseny universal de l'aprenentatge (DUA). Es tracta d'una regulació coherent amb el Marc estratègic per a la cooperació europea en l'àmbit de l'educació i la formació de la Unió Europea. Així mateix, els currículums es basen en l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible de la ONU, i les competències clau que apareixen en el Decret són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les que apareixen en la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent.

A tot això, s'ha d'afegir que, en compliment del principi de transparència i d'acord amb el que s'estableix en l'article 133.1 de la Llei 39/2015, s'ha substancialitat una consulta prèvia a l'elaboració del Projecte de decret, el qual, a més, s'ha sotmès als tràmits d'audiència i informació públiques prevists en els articles 55 i 58 de la Llei 1/2019, de 31 de gener, del Govern de les Illes Balears. Atès que el Reial decret 217/202 es va publicar el 30 de març de 2022, i amb l'objectiu d'aprovar el Decret abans de l'inici del curs escolar 2022-2023, l'expedient d'elaboració s'ha tramitat per la via d'urgència, d'acord amb l'article 61 de la Llei 1/2019. També s'ha posat a disposició dels ciutadans tota la documentació relativa a la seva elaboració en els termes de l'article 7 de la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, i de l'article 129.5 de la Llei 39/2015. D'acord amb el principi d'eficiència, aquest Decret permet una gestió més eficient dels recursos públics sense establir càrregues administratives.

Quant als principis de qualitat i simplificació, el procediment d'elaboració del Decret s'ha ajustat al procediment establert en la Llei 1/2019, atès que s'ha donat resposta a la necessitat de la comunitat educativa i s'ha garantit la participació de tots els sectors implicats.

D'acord amb l'article 58.2 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears i els articles 14.1 i 17.e) de la Llei 1/2019, el Govern està facultat per aprovar aquest Decret.

El Decret 11/2021, de 15 de febrer, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, disposa que les competències en matèria d'ordenació dels ensenyaments no universitaris s'han d'exercir per mitjà de la Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres.

Per tot això, a proposta del conseller d'Educació i Formació Professional, d'acord amb el Consell Consultiu de les Illes Balears i havent-ho considerat el Consell de Govern en la sessió de dia 1 d'agost de 2022, dict el següent

Decret

Article 1

Objecte i àmbit d'aplicació

1. Aquest Decret té per objecte establir el currículum i l'ordenació de l'etapa d'educació secundària obligatòria (ESO).
2. Aquest Decret és d'aplicació als centres docents públics i privats de les Illes Balears que imparteixen els ensenyaments d'educació secundària obligatòria.

Article 2

Definicions

A l'efecte d'aquest Decret, s'entén per:

- a) *Curriculum*: conjunt d'objectius, competències, continguts, destreses i actituds enunciats en forma de sabers bàsics, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de l'educació secundària obligatòria.
- b) *Objectius*: assoliments que s'espera que els alumnes hagin aconseguit en finalitzar l'etapa, la consecució dels quals està vinculada a l'adquisició de les competències clau.
- c) *Competències clau*: assoliments que es consideren imprescindibles perquè els alumnes puguin progressar amb garanties d'èxit en el seu itinerari formatiu i afrontar els principals reptes i desafiaments globals i locals. Apareixen recollides en l'annex 1 d'aquest Decret i són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les que s'estableixen en la Recomanació del Consell d'Europa de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent. Les competències clau estan vinculades al perfil de sortida dels alumnes en finalitzar l'ensenyament bàsic que es detalla en el mateix annex 1.

d) Competències específiques: assoliments que els alumnes han de poder desplegar en activitats o en situacions, el tractament de les quals requereix dels sabers bàsics de cada matèria o àmbit. Les competències específiques constitueixen un element de connexió entre, d'una banda, el perfil de sortida dels alumnes, i de l'altra, els sabers bàsics de les matèries o àmbits i els criteris d'avaluació.

e) Criteris d'avaluació: elements de referència que indiquen els nivells d'assoliment esperats en els alumnes en les situacions o activitats a les quals es refereixen les competències específiques de cada matèria o àmbit en un moment determinat del seu procés d'aprenentatge.

f) Sabers bàsics: coneixements, destreses i actituds que constitueixen els continguts propis d'una matèria o àmbit l'aprenentatge dels quals és necessari per a l'adquisició de les competències específiques. Aquests sabers es poden estructurar per blocs. L'ordre en què apareixen en el currículum de les matèries no comporta cap seqüènciació. Tot seguint els criteris de la concreció curricular del centre, atesa la diversitat dels alumnes, el context educatiu o altres criteris pedagògics, l'equip docent pot aprofundir en uns sabers més que en uns altres, a més d'agrupar-los i articular-los.

g) Proposta pedagògica: selecció dels criteris d'avaluació de les competències específiques per als diferents cursos, la seva seqüència dins un mateix curs i la selecció dels sabers bàsics que es tractaran per tal de desenvolupar aquestes competències.

h) Situacions d'aprenentatge: situacions i activitats que impliquen el desplegament per part dels alumnes d'actuacions associades a competències clau i competències específiques i que contribueixen a adquirir-les i desenvolupar-les.

Article 3

L'etapa d'educació secundària obligatòria en el marc del sistema educatiu

1. L'educació secundària obligatòria és una etapa educativa que constitueix, juntament amb l'educació primària i els cicles formatius de grau bàsic, l'educació bàsica.

2. L'ESO comprèn quatre cursos acadèmics, que es cursen ordinàriament entre els dotze i els setze anys d'edat. Els alumnes s'han d'incorporar a aquesta etapa l'any natural en què compleixen dotze anys. Amb caràcter general, els alumnes tenen dret a romandre-hi escolaritzats en règim ordinari fins als divuit anys, complerts l'any en què finalitza el curs.

3. Aquesta etapa s'organitza en matèries i en àmbits.

4. El quart curs té caràcter orientador, tant per als estudis postobligatoris com per a la incorporació a la vida laboral.

Article 4

Finalitats

Les finalitats de l'educació secundària obligatòria són les següents:

a) Aconseguir que els alumnes adquireixin els elements bàsics de la cultura, especialment en els seus aspectes humanístic, artístic, científic, tecnològic i motriu; que desenvolupin i consolidin hàbits d'estudi i de treball, així com hàbits de vida saludables, per tal de preparar-los per a la incorporació a estudis posteriors o per a la inserció laboral, i que es formin per a l'exercici dels seus drets i obligacions com a ciutadans.

b) Conèixer i valorar el patrimoni lingüístic, històric, artístic, cultural i ambiental de les Illes Balears com a referent per entendre les realitats del món contemporani i participar de manera solidària en el desenvolupament i millora del seu entorn social.

Article 5

Principis generals

1. A l'ESO s'ha d'atendre especialment l'orientació personal, educativa i professional dels alumnes. En aquest context, s'ha d'incorporar, entre altres aspectes, la perspectiva de gènere.

2. S'ha de posar èmfasi a garantir la inclusió educativa, l'atenció personalitzada als alumnes i a les seves necessitats d'aprenentatge, la participació i la convivència, la prevenció de dificultats d'aprenentatge i la posada en pràctica de mecanismes de reforç i flexibilització, alternatives metodològiques o altres mesures adequades tan aviat com es detecti qualsevol d'aquestes situacions.

3. L'ESO s'ha d'organitzar d'acord amb els principis d'educació comuna i d'atenció a la diversitat dels alumnes. Correspon a la Conselleria d'Educació i Formació Professional regular les mesures d'atenció a la diversitat, organitzatives i curriculars que permetin als centres, en l'exercici de la seva autonomia, una organització flexible dels ensenyaments adequada a les característiques dels seus alumnes.

4. Entre les mesures assenyalades en l'apartat anterior, s'hi poden incloure la codocència, les adequacions del currículum, la integració de matèries en àmbits, l'oferta de matèries optatives, els programes de reforç i les mesures de suport personalitzat per als alumnes. També s'hi poden incloure mesures com els agrupaments flexibles i els desdoblaments de grups, sempre sota criteris d'heterogeneïtat.

5. Els centres han de posar especial atenció en la potenciació de l'aprenentatge de caràcter significatiu per al desenvolupament de les competències, tot promovent l'autonomia i la reflexió.

6. Els centres que imparteixen els ensenyaments d'ESO han d'adoptar mesures d'accolliment i adaptació per als alumnes que s'incorporin en qualsevol moment de l'etapa. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha d'adoptar les mesures necessàries per dur a terme una escolarització equilibrada d'aquests alumnes entre els centres sostenits amb fons públics.

Article 6

Principis pedagògics

1. Els centres han d'elaborar les seves propostes pedagògiques per a tots els alumnes d'aquesta etapa tot atenent la seva diversitat. Així mateix, han d'arbitrar mètodes que tenguin en compte els diferents ritmes d'aprenentatge dels alumnes, afavoreixin la capacitat d'aprendre per si mateixos i promoguin el treball en equip.

2. En aquesta etapa s'ha de posar una atenció especial a l'adquisició i el desenvolupament de les competències establertes en el perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic i s'ha de fomentar la correcta expressió oral i escrita i l'ús de les matemàtiques. A fi de promoure l'hàbit de la lectura, s'hi ha de dedicar un temps en la pràctica docent de totes les matèries.

3. Per tal de fomentar la integració de les competències treballades, s'ha de dedicar un temps de l'horari lectiu de totes les matèries a la realització de projectes significatius i rellevants i a la resolució col·laborativa de problemes, de manera que es reforci l'autoestima, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat.

4. Sense perjudici del seu tractament específic, la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, la competència digital, l'emprenedoria social i empresarial, el foment de l'espirit crític i científic, l'educació emocional i en valors, la igualtat de gènere i la creativitat s'han de treballar en totes les matèries. En tot cas, s'han de fomentar, de manera transversal, l'educació per a la salut, inclosa l'afectiva i sexual, la formació estètica, l'educació per a la sostenibilitat i el consum responsable, el respecte mutu i la cooperació entre iguals.

5. En el procés d'aprenentatge de les llengües estrangeres, les llengües oficials s'han d'utilitzar només com a suport. En aquest procés s'han de prioritizar la comprensió, l'expressió i la interacció oral.

6. S'ha d'afavorir que es difongui la cultura de les Illes Balears i que se'n conequin les tradicions pròpies, que, juntament amb la llengua catalana, contribueixin a configurar la identitat pròpia de les Illes Balears.

Article 7

Objectius

L'ESO ha de contribuir a desenvolupar en els alumnes les capacitats que els permetin:

a) Assumir responsablement els seus deures; coneixer i exercir els seus drets en el respecte als altres; practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups; exercitar-se en el diàleg afermant els drets humans i la memòria democràtica com a valors comuns d'una societat plural, i preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania democràtica.

b) Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.

c) Valorar i respectar la diferència entre sexes i la seva igualtat de drets i oportunitats. Rebutjar els estereotips que suposin discriminació entre les persones independentment del gènere amb el qual s'identifiquen.

d) Enfortir les seves capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seves relacions amb els altres; rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus i els comportaments sexistes, i resoldre pacíficament els conflictes.

e) Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació amb sentit crític per adquirir nous coneixements. Desenvolupar les competències tecnològiques bàsiques i avançar en una reflexió ètica sobre el seu funcionament i utilització.

f) Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com coneixer i aplicar els mètodes per identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.

g) Desenvolupar l'espiritu emprendedor i la confiança en un mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.

h) Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en llengua catalana i en llengua castellana, texts i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.

i) Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.

j) Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història de les Illes Balears, mitjançant l'ús de la llengua catalana, així com el patrimoni artístic i cultural propi.

k) Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, afermar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'activitat física i la pràctica de l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals i les plantes, i el medi ambient, per tal de contribuir a la seva conservació i millora.

l) Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques, utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.

Article 8

Organització dels tres primers cursos

1. Les matèries comunes que s'han de cursar a cada un del tres primers cursos són les següents:

- a) Educació Física.
- b) Geografia i Història.
- c) Llengua Castellana i Literatura.
- d) Llengua Catalana i Literatura.
- e) Llengua Estrangera.
- f) Matemàtiques.

2. A més, el primer curs tots els alumnes han de fer les matèries següents:

- a) Biologia i Geologia.
- b) Música.

3. El segon curs tots els alumnes han de fer les matèries següents:

- a) Educació Plàstica, Visual i Audiovisual.
- b) Física i Química.
- c) Tecnologia i Digitalització.

4. El tercer curs tots els alumnes han de fer les matèries següents:

- a) Biologia i Geologia.
- b) Física i Química.
- c) Tecnologia i Digitalització.
- d) Una matèria entre Educació Plàstica, Visual i Audiovisual o Música.

5. D'altra banda, els alumnes també han de cursar matèries optatives. El primer curs, han de cursar una matèria optativa d'entre les següents:

- a) Taller de Consum Responsable.
- b) Cooperació i Serveis a la Comunitat.
- c) Cultura Clàssica I.
- d) Igualtat de Gènere.
- e) Recursos Digitals I.
- f) Segona Llengua Estrangera.

6. El segon curs, han de cursar una matèria optativa d'entre les següents:

- a) Taller de Consum Responsable.
- b) Cooperació i Serveis a la Comunitat.
- c) Cultura Clàssica I / Cultura Clàssica II.
- d) Igualtat de Gènere.
- e) Recursos Digitals I / Recursos Digitals II.
- f) Segona Llengua Estrangera.

7. El tercer curs, han de cursar una matèria optativa d'entre les següents:

- a) Cooperació i Serveis a la Comunitat.
- b) Cultura Clàssica II.
- c) Educació Plàstica, Visual i Audiovisual.
- d) Introducció a la Filosofia.
- e) Música.
- f) Recursos Digitals II.
- g) Segona Llengua Estrangera.

8. Els alumnes poden cursar les matèries de Segona Llengua Estrangera i Cooperació i Serveis a la Comunitat en cada un dels cursos. La resta de matèries optatives només es poden fer una vegada. Per poder cursar Recursos Digitals II i Cultura Clàssica II s'ha d'haver fet, respectivament, Recursos Digitals I i Cultura Clàssica I. Excepcionalment, el tercer curs es pot cursar la matèria de Recursos Digitals II o Cultura Clàssica II sense haver fet, respectivament, Recursos Digitals I o Cultura Clàssica I. A aquest efecte, els professors que imparteixen les matèries han d'establir els procediments perquè els alumnes puguin acreditar els coneixements previs necessaris. La decisió del professor que imparteix la matèria ha de ser vinculant.

9. En la seva concreció curricular, els centres poden establir qualsevol agrupació de matèries en àmbits en algun curs o en tots els tres primers cursos de l'etapa. Els nivells que s'organitzin per àmbits han d'incloure tots els grups del nivell i han de fer els mateixos àmbits.

10. Els alumnes no poden cursar un nombre més gran de matèries del que s'estableix en aquest article.

Article 9

Organització del quart curs

1. Les matèries que han de cursar tots els alumnes de quart curs són les següents:

- a) Educació en Valors Cívics i Ètics.
- b) Educació Física.
- c) Geografia i Història.
- d) Llengua Castellana i Literatura.
- e) Llengua Catalana i Literatura.
- f) Llengua Estrangera.
- g) Matemàtiques A o Matemàtiques B, en funció de l'elecció de cada alumne.

2. A més de les matèries esmentades en l'apartat anterior, els alumnes han de cursar tres matèries d'opció entre les següents:

- a) Biologia i Geologia.
- b) Digitalització.
- c) Economia i Emprenedoria.
- d) Expressió Artística.
- e) Física i Química.
- f) Formació i Orientació Personal i Professional.
- g) Llatí.
- h) Música.
- i) Segona Llengua Estrangera.
- j) Tecnologia.

3. Aquest quart curs té caràcter orientador, tant per als estudis postobligatoris com per a la incorporació a la vida laboral. Per facilitar aquesta orientació, els centres educatius poden establir, en la seva concreció curricular, agrupacions de les matèries d'opció esmentades en l'apartat anterior en diferents itineraris. En qualsevol cas, s'ha de fomentar la presència equilibrada de tots dos sexes en els diferents itineraris. Els

alumnes han de poder aconseguir, a través de qualsevol itinerari triat, el nivell d'adquisició de les competències establert per a l'ESO en el perfil de sortida al final de l'educació bàsica.

4. Dins els itineraris que puguin establir els centres, s'hi han d'ofrir la totalitat de les matèries d'opció de l'apartat segon. La matèria Segona Llengua Estrangera, com a matèria d'oferta obligada, ha de formar part de tots aquests itineraris.

5. Només es pot deixar d'impartir una matèria quan l'hagin triada menys de deu alumnes.

6. Els alumnes no poden cursar un nombre més gran de matèries del que s'estableix en aquest article.

Article 10

Segona llengua estrangera

1. Tots els centres han d'ofrir la matèria Segona Llengua Estrangera en tots els cursos. En el primer curs s'ha d'impartir sempre que el nombre d'alumnes matriculats no sigui inferior a deu. En tot cas, s'ha d'assegurar la continuïtat de la matèria els cursos posteriors, independentment del nombre d'alumnes que la cursin.

2. L'ensenyament de la segona llengua estrangera s'inicia de forma ordinària el primer curs. Això no obstant, els alumnes es poden incorporar a aquests ensenyaments en qualsevol curs posterior, sempre que n'acreditin els coneixements necessaris. A aquest efecte, els professors que imparteixen la matèria han d'establir els procediments perquè els alumnes puguin acreditar els coneixements previs necessaris. La decisió del professor que imparteix la matèria ha de ser vinculant.

Article 11

Competències clau i perfil de sortida dels alumnes al final de l'educació bàsica

1. A l'efecte d'aquest Decret, les competències clau són les següents:

- a) Competència en comunicació lingüística.
- b) Competència plurilingüe.
- c) Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.
- d) Competència digital.
- e) Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
- f) Competència ciutadana.
- g) Competència emprenedora.
- h) Competència en consciència i expressió culturals.

2. El perfil de sortida dels alumnes fixa les competències clau que han d'haver adquirit i desenvolupat en finalitzar l'educació bàsica. En aquest sentit, constitueix el referent últim de l'assoliment competencial, tant en l'avaluació de les diferents etapes i modalitats de l'educació bàsica com per a la titulació de graduat en educació secundària obligatòria (GESO). A més, fonamenta la resta de decisions curriculars, així com les estratègies i orientacions metodològiques en la pràctica lectiva.

3. En l'annex 1 d'aquest Decret es defineixen cada una de les competències clau i els descriptors operatius del perfil de sortida dels alumnes al final de l'educació bàsica.

4. El currículum que estableix aquest Decret té per objecte garantir el desenvolupament de les competències clau previstes en el perfil de sortida. La concreció d'aquest currículum que els centres facin en els seus projectes educatius ha de tenir com a referent, així mateix, aquest perfil de sortida.

Article 12

Competències específiques, criteris d'avaluació i sabers bàsics

1. En l'annex 2 d'aquest Decret es fixen, per a cada matèria, les competències específiques per a l'etapa, així com els criteris d'avaluació, els continguts, destreses i actituds, enunciats en forma de sabers bàsics, i la connexió de cada competència específica amb els descriptors del perfil de sortida vinculats a les competències clau.

2. Les agrupacions per àmbits que s'estableixin a l'empara del que es disposa en els articles 5.4 i 8.9 d'aquest Decret han de respectar les competències específiques, els criteris d'avaluació i els sabers bàsics de les matèries que s'hi integrin.

3. Per a l'adquisició i el desenvolupament de les competències clau i de les competències específiques, l'equip docent, en la forma que s'organitzi, ha de dissenyar situacions d'aprenentatge d'acord amb el que s'estableix en l'annex 3.

Article 13

Autonomia dels centres

1. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de facilitar als centres l'exercici de la seva autonomia pedagògica, d'organització i de gestió, en els termes recollits en la LOE i en la Llei 1/2022, així com en les normes que la desenvolupen, i ha d'afavorir el treball en equip dels professors.

2. Els centres educatius tenen autonomia per organitzar els grups i les matèries de manera flexible i per adoptar les mesures organitzatives o d'atenció a la diversitat més adequades a les característiques dels seus alumnes. Com a part d'aquestes mesures, poden establir organitzacions didàctiques que impliquin impartir de manera integrada diferents matèries d'un mateix àmbit, d'acord amb el seu projecte educatiu, en els termes que estableix l'article 8.9 i de conformitat amb l'organització curricular que estableix l'article 12.2.

3. Els centres han de fixar la concreció del currículum i l'han d'incloure al seu projecte educatiu, que ha d'impulsar i desenvolupar els principis, objectius i metodologia propis d'un aprenentatge competencial orientat a l'exercici d'una ciutadania activa i igualitària.

4. Igualment, els centres han de promoure compromisos educatius amb les mares, pares o tutors legals dels seus alumnes, en els quals es consignin les activitats que els integrants de la comunitat educativa es comprometen a desenvolupar per facilitar el progrés educatiu dels seus alumnes.

5. En l'exercici de la seva autonomia, els centres poden adoptar experimentacions, innovacions pedagògiques, programes educatius, plans de treball, formes d'organització, normes de convivència o l'ampliació del calendari escolar o de l'horari lectiu de matèries o àmbits, en els termes que estableix la Conselleria d'Educació i Formació Professional i dins les possibilitats que permet la normativa aplicable, incloent la laboral, sense en cap cas suposar discriminació de cap mena ni s'imposin aportacions a les famílies.

6. Els centres sostinguts amb fons públics han de retre comptes dels resultats obtinguts al Consell escolar del centre i tenint en compte el que es preveu a l'article 160 de la Llei 1/2022, de 8 de març d'educació de les Illes Balears, sobre l'avaluació dels centres educatius.

Article 14

Projecte educatiu de centre

El projecte educatiu de centre (PEC) és el document en què es recull l'autonomia del centre, i s'ha de redactar d'acord amb els articles 120, 121, 122 de la Llei 1/2022. El PEC ha d'incloure, entre d'altres, el projecte lingüístic, que es regula en l'article 136 de la Llei 1/2022 esmentada.

Article 15

Concreció curricular

1. En la concreció curricular del centre, que forma part del projecte educatiu, es desenvolupa, completa, adequa i concreta el currículum oficial a cada centre docent. Implica establir un marc comú, aprovat pel claustre, que defineix les línies educatives del centre al llarg de tota l'etapa educativa.

2. La concreció curricular, que ha de ser aprovada al centre segons el procediment que estableix el reglament orgànic de centre vigent, ha de contenir, com a mínim, els elements següents:

- a) Principis pedagògics d'acord amb el projecte educatiu del centre
- b) Matèries optatives que ofereix el centre a cada un dels tres primers cursos.
- c) Organització dels tres primers cursos d'ESO (per matèries o àmbits).
- d) Definició dels itineraris de les matèries d'opció de quart d'ESO.
- e) Proposta pedagògica.
- f) Regulació de les actuacions dels equips docents:
  - 1r. Per a la presa de decisions sobre la promoció.
  - 2n. Per a l'aplicació dels plans individualitzats de reforç per als alumnes amb matèries no superades del curs anterior i per aquells que hagin de romandre un any més en el mateix curs.
  - 3r. Per a la presa de decisions sobre l'obtenció del títol de GESO.
- g) Organització del programa de diversificació curricular (3r i 4t d'ESO).
- h) Organització i flexibilitat dels grups i de les matèries.
- i) Materials curriculars (llibres de text, de consulta, de lectura, etc.).
- j) Compromisos educatius de les mares, pares o tutors legals per facilitar el progrés educatiu dels alumnes.
- k) Pla específic de coordinació amb l'etapa d'educació primària.
- l) Mesures organitzatives per a l'atenció educativa dels alumnes que no cursen ensenyaments de religió.
- m) Impartició de matèries i àmbits no lingüístics en llengües estrangeres.

Article 16

Desplegament del currículum a l'aula

1. Per a l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques de les matèries, l'equip docent, així com aquest s'organitzi, ha de dissenyar situacions d'aprenentatge, tot tenint en compte la concreció curricular del centre, les característiques dels alumnes i de l'entorn, i els principis i l'estruatura que s'estableixen en l'annex 3.
2. Les situacions d'aprenentatge han d'estar a disposició de la comunitat educativa del centre.
3. Les situacions d'aprenentatge s'han de desplegar en la programació d'aula, que ha d'incloure les seqüències didàctiques de les activitats d'ensenyament i aprenentatge, les dinàmiques d'avaluació i els recursos necessaris per al desenvolupament de les sessions.
4. En les programacions d'aula, s'hi han de preveure les adequacions necessàries per atendre els alumnes amb necessitat específica de suport educatiu (NESE) des d'una perspectiva inclusiva, tenint en compte els principis del disseny universal de l'aprenentatge (DUA).

Article 17

Avaluació

La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de regular, mitjançant una ordre, l'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes d'ESO, així com la promoció de curs i els requisits de titulació d'aquesta etapa.

Article 18

Tutoria i orientació

1. La tutoria dels alumnes i l'orientació educativa, psicopedagògica i professional constitueixen un element fonamental en l'ordenació d'aquesta etapa. Les mesures relatives a l'orientació i l'acció tutorial han de formar part del projecte educatiu del centre.
2. Cada grup d'alumnes ha de tenir, com a mínim, un professor com a tutor. La funció tutorial implica dur a terme les mesures relatives a l'orientació i l'acció tutorial. El director del centre o, en el cas de centres privats concertats o no concertats, el seu titular ha de designar la persona responsable de la tutoria entre els professors que imparteixin docència a tot el grup d'alumnes, preferentment entre els que imparteixin un major nombre d'hores de docència al grup.
3. La funció tutorial implica coordinar les activitats de tutoria i dur a terme el conjunt d'accions educatives que contribueixen a fer que l'alumne adquiriixi les competències clau, a orientar-lo, dirigir-lo i donar-li suport en el procés educatiu per assolir la seva maduresa i autonomia. Aquesta acció tutorial ha d'atendre el desenvolupament intel·lectual, afectiu, psicomotori, social i ètic dels alumnes i ha de permetre tractar els aspectes que també són part de la seva formació però que generalment resten fora de les programacions específiques. D'aquesta manera, contribueix a la formació de la personalitat i afavoreix la reflexió sobre els factors personals i les exigències socials que condicionen els seus desitjos i decisions pel que fa al seu futur.
4. En l'ESO, l'acció tutorial ha d'acompanyar el procés educatiu individual i col·lectiu dels alumnes. Des de la tutoria s'ha de coordinar la intervenció educativa del conjunt dels professors i s'ha de mantenir una relació permanent amb les mares, pares o tutors legals, per tal de facilitar l'exercici dels drets reconeguts en les lletres d) i g) de l'article 4.1 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació.
5. L'acció tutorial i l'orientació són responsabilitat del conjunt dels professors que imparteixen docència a un mateix grup d'alumnes. El tutor, a més de les funcions que li són pròpies, és responsable de coordinar l'acció tutorial.
6. S'ha de promoure el desenvolupament de fòrmules de tutoria compartida i personalitzada que possilitin un assessorament individualitzat i estable al llarg de l'etapa.
7. Els equips docents han de col·laborar per prevenir els problemes d'aprenentatge i de convivència que puguin presentar-se i han de compartir tota la informació que sigui necessària per treballar de manera coordinada en el compliment de les seves funcions. Amb aquesta finalitat, s'han de planificar, dins el període de permanència dels professors al centre, horaris específics per a les reunions de coordinació, sense perjudici de l'autonomia organitzativa dels centres privats, concertats i no concertats.
8. L'acció tutorial ha de contribuir al desenvolupament d'una dinàmica positiva en el grup classe i a la implicació dels alumnes i les seves mares, pares o tutors legals en el funcionament del centre. L'acció tutorial ha d'emmarcar el conjunt d'actuacions que tenen lloc en un centre educatiu, amb la integració de les funcions del tutor i les actuacions d'altres professionals i organitzacions.

9. Mitjançant l'acció tutorial, els centres han d'informar i orientar els alumnes amb la finalitat que l'elecció de les opcions i matèries a les quals es refereixen els articles 8 i 9 d'aquest Decret sigui la més adequada per als seus interessos i la seva orientació formativa i laboral posterior.

10. L'assessorament específic en orientació personal, acadèmica i professional ha de contribuir a coordinar els processos d'accollida al centre docent i de transició al món laboral o acadèmic en concloure el període d'escolarització obligatòria.

11. En els centres públics, l'acció tutorial ha d'incloure, a més, les funcions que determina el reglament orgànic dels centres públics.

Article 19

Atenció a les diferències individuals

1. Per tal de reforçar la inclusió, s'ha de posar èmfasi en l'atenció individualitzada dels alumnes, en la detecció precoç de les seves necessitats específiques i en l'establiment de mecanismes de suport i reforç per evitar la permanència en un mateix curs, sobretot en entorns socialment desfavorits. En aquests entorns, la Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de procurar ajustar les ràtios alumne/unitat com a element afavoridor d'aquestes estratègies pedagògiques.

2. Els centres, des de l'exercici de la seva autonomia, poden establir mesures de flexibilització en l'organització de les àrees, els ensenyaments, els espais i els temps i promoure alternatives metodològiques, per tal de personalitzar i millorar la capacitat d'aprenentatge i els resultats de tots els alumnes.

3. Aquestes mesures, que han de formar part de la concreció curricular del projecte educatiu dels centres, han d'estar orientades a permetre a tots els alumnes el desenvolupament de les competències previst en el perfil de sortida i la consecució dels objectius de l'ESO, per la qual cosa en cap cas poden suposar un impediment ni per a la promoció ni per a l'obtenció del títol de GESO.

4. Els alumnes amb necessitat específica de suport educatiu (NESE) es classifiquen en les categories següents:

- a) Alumnes amb necessitats educatives especials.
- b) Alumnes amb dificultats específiques d'aprenentatge.
- c) Alumnes amb integració tardana en el sistema educatiu espanyol.
- d) Alumnes amb altes capacitats intel·lectuals.

5. Els centres han d'adoptar mesures curriculars i organitzatives inclusives per assegurar que els alumnes amb NESE puguin assolir els objectius i adquirir les competències del perfil de sortida de l'etapa. En particular, han d'afavorir la flexibilització i l'ús d'alternatives metodològiques en l'ensenyament i l'avaluació de la llengua estrangera, especialment amb els alumnes que presentin dificultats en la seva comprensió i expressió. Igualment, s'han d'establir les mesures més adequades perquè les condicions de realització dels processos associats a l'avaluació dels aprenentatges i la qualificació de les matèries i àmbits s'adaptin a les necessitats d'aquests alumnes. Així mateix, els centres han de facilitar la coordinació de tots els sectors que intervenen en l'atenció d'aquests alumnes. En aquest procés, han de ser preceptivament oïts i informats les mares, pares o tutors legals que ostenten i exerceixen la pàtria potestat d'aquests alumnes. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de regular els procediments que permetin resoldre les discrepàncies que puguin sorgir, sempre tenint en compte l'interès superior del menor i la voluntat de les famílies que mostren la seva preferència per un règim més inclusiu.

Article 20

Alumnes amb necessitats educatives especials

1. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha d'adoptar les mesures necessàries perquè es puguin identificar els alumnes amb necessitats educatives especials (NEE) i valorar de manera primerenca les seves necessitats. La identificació i la valoració d'aquests alumnes s'ha de dur a terme mitjançant professionals amb la qualificació adequada adscrits als equips d'orientació i suport a l'aprenentatge.

2. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha d'establir les condicions d'accessibilitat, de disseny universal de l'aprenentatge i dels recursos de suport, humans i materials que afavoreixin l'accés al currículum dels alumnes amb NEE, i ha d'adaptar els instruments i, si escau, els temps i suports que assegurin una correcta evaluació d'aquests alumnes.

3. Quan un alumne necessiti adaptacions del currículum que s'apartin significativament del que determina aquest Decret, la Conselleria d'Educació i Formació Professional n'ha d'establir els procediments oportuns. Aquestes adaptacions s'han d'elaborar cercant el màxim desenvolupament possible de les competències i han de contenir els referents que seran aplicables en l'avaluació d'aquest alumne, sense que aquest fet pugui suposar un impediment per a la promoció o la titulació.

4. Sense detriment del que es disposa en l'article 3.2 d'aquest Decret, l'escolarització d'aquests alumnes en l'etapa d'ESO en centres ordinaris es pot prolongar un any més, sempre que això afavoreixi l'obtenció del títol de GESO.

Article 21

Alumnes amb dificultats específiques d'aprenentatge

1. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha d'adoptar les mesures necessàries perquè es puguin identificar els alumnes amb dificultats específiques d'aprenentatge i valorar-ne les necessitats de manera primerenca. La identificació i la valoració d'aquests alumnes s'ha de dur a terme mitjançant professionals amb la qualificació adequada adscrits als equips d'orientació i suport a l'aprenentatge.
2. L'escolarització d'aquests alumnes s'ha de regir pels principis de normalització i inclusió i ha d'assegurar la seva no-discriminació i la igualtat efectiva en l'accés i la permanència en el sistema educatiu.

Article 22

Alumnes amb integració tardana en el sistema educatiu espanyol

1. En els termes que estableix la Conselleria d'Educació i Formació Professional, els alumnes d'integració tardana que desconeixen les dues llengües oficials han de participar en el programa d'acolliment lingüístic que preveu l'apartat 1 de l'article 137 de la Llei 1/2022.
2. Els alumnes d'integració tardana que presentin dèficit lingüístic o greus mancances en la llengua o llengües d'escolarització han de rebre una atenció específica, que haurà de ser, en tot cas, simultània a la seva escolarització en els grups ordinaris, amb els quals han de compartir el major temps possible de l'horari setmanal, en els termes que preveu l'apartat 2 de l'article 137 de la Llei 1/2022.
3. Els alumnes que presentin un desfasament en el seu nivell de competència curricular de dos cursos o més poden ser escolaritzats en el curs inferior al que els corresponda per edat. En aquest cas, s'han d'adoptar les mesures de reforç necessàries que facilitin la integració escolar d'aquests alumnes i la recuperació del seu desfasament i que els permetin continuar amb aprofitament el seu aprenentatge. En el cas de superar aquest desfasament, s'han d'incloure al grup corresponent a la seva edat.

Article 23

Alumnes amb altres capacitats intel·lectuals

L'escolarització dels alumnes amb altres capacitats intel·lectuals, identificats com a tals per l'orientador del centre, es pot flexibilitzar en els termes que determini la Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres, de manera que pugui reduir-se la durada de l'etapa, quan es prevegi que aquesta és la mesura més adequada per al desenvolupament del seu equilibri personal i la seva socialització.

Article 24

Participació i dret a la informació de mares, pares o tutors legals

Les mares, pares o tutors legals han de participar i conèixer l'evolució del procés educatiu dels seus fills i filles, tot col·laborant amb les mesures de suport o reforç que adoptin els centres per tal de facilitar el seu progrés.

Article 25

Programes de diversificació curricular

1. Els programes de diversificació curricular estan orientats a la consecució del títol de GESO per part dels alumnes que presenten dificultats rellevants d'aprenentatge després d'haver rebut, en el seu cas, mesures de suport en el primer o segon curs d'aquesta etapa, o als qui aquesta mesura d'atenció a la diversitat els sigui favorable per a l'obtenció del títol. Aquests programes s'han d'organitzar d'acord amb el que s'estableix en l'annex 4.
2. La distribució horària d'aquests programes és la que s'estableix en l'annex 5.

Article 26

Cicles formatius de grau bàsic

1. Els cicles formatius de grau bàsic s'adrecen, preferentment, als alumnes que presenten més possibilitats d'aprenentatge i d'adquirir les competències d'ESO en un entorn vinculat al món professional. Els centres han de vetllar per evitar la segregació d'alumnes per raons socioeconòmiques o de qualsevol altre tipus, amb l'objectiu de preparar-los per poder continuar la seva formació.
2. Els equips docents poden proposar a mares, pares o tutors legals i al mateix alumne, a través del corresponent consell orientador, que s'incorpore a un cicle formatiu de grau bàsic quan el perfil acadèmic i vocational així ho aconselli, d'acord amb els requisits que estableix la normativa vigent. Aquesta proposta ha de procurar que l'elecció dels cicles formatius sigui una elecció lliure de condicionants basats en el sexe.
3. En aquest procés, la Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de determinar la intervenció dels mateixos alumnes; de les mares,

pares o tutors legals que ostenten i exerceixen la pàtria potestat, i dels equips d'orientació i suport a l'aprenentatge.

Article 27

Coordinació amb l'educació primària

1. Per garantir la continuïtat del procés de formació bàsica dels alumnes i una transició i evolució positives des de l'educació primària a l'ESO, la Conselleria d'Educació i Formació Professional i els centres han d'establir mecanismes per afavorir la coordinació entre aquestes etapes.
2. La coordinació dels ensenyaments de l'educació primària i de l'educació secundària que s'imparteixen al mateix centre s'ha de dur a terme d'acord amb el que s'estableixi en la concreció curricular.
3. Els centres d'educació secundària que tenen adscrits centres d'educació primària han de preveure, en un pla específic, les mesures de coordinació pedagògica i organitzativa amb aquests centres. Aquest pla ha de formar part de la concreció curricular i s'ha de dissenyar conjuntament entre els centres, sota la coordinació dels equips directius i amb la col·laboració dels equips d'orientació i suport a l'aprenentatge.
4. Aquest pla específic ha de preveure, a més de l'intercanvi d'informació sobre els alumnes, mesures per facilitar-ne la transició en el procés de canvi de centre i per millorar la comunicació entre les etapes.
5. La informació referida als alumnes amb NEE ha d'incloure, a més, el dictamen d'escolarització, l'informe psicopedagògic actualitzat al llarg del darrer curs de primària i el document individual d'adaptacions curriculars.
6. Pel que fa als alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu, s'ha de trametre un informe actualitzat amb les actuacions dutes a terme.
7. Quant a la resta dels alumnes, sempre que s'hagi fet alguna intervenció s'han de trametre els informes elaborats pels equips d'orientació i suport a l'aprenentatge.

Article 28

Calendari

El calendari escolar, que la Conselleria d'Educació i Formació Professional fixa anualment, ha de comprendre un mínim de 175 dies lectius.

Article 29

Horari

1. El claustre de professors del centre ha daprovar els criteris pedagògics per elaborar lhorari setmanal.
2. Lhorari lectiu setmanal dels alumnes per a cada un dels cursos és de trenta períodes lectius. Aquests períodes lectius han destar distribuïts de dilluns a divendres i es poden desenvolupar en jornada continuada o partida, d'acord amb la normativa vigent. Els centres públics amb jornada continuada han de tenir cada dia la mateixa hora dentrada i de sortida.
3. Lannex 7 d'aquest decret fixa lhorari escolar per a les diferents matèries d'ESO. Serà d'aplicació lhorari previst en lannex 8 en els nivells en què la concreció curricular del centre estableixi la integració de les matèries en àmbits, segons el que preveu larticle 8.9 d'aquest Decret.
4. En el cas que el centre hagi optat per la integració de matèries en àmbits, lhorari escolar d'aquests àmbits ha de ser el resultant de la suma dels períodes lectius assignats a les matèries que s'hi integrin.
5. En el cas que el centre hagi optat per la integració de les matèries en àmbits, les hores de lliure disposició s'han de distribuir entre els àmbits, les matèries i la tutoria.
6. En el marc de l'autonomia de centre, els centres que no hagin optat per la integració de matèries en àmbits han d'establir, en la seva concreció curricular, la distribució en el primer curs dels períodes lectius setmanals de lliure disposició entre les matèries que ja cursa l'alumne o la tutoria.
7. Les matèries de llengua catalana i literatura i de llengua castellana i literatura han de tenir la mateixa càrrega horària en qualsevol cas.
8. Els alumnes no poden cursar un nombre major de matèries del que s'estableix en els articles 8 i 9 d'aquest Decret.
9. Amb la finalitat d'adecuar el currículum a les necessitats de determinats alumnes, els centres, amb l'autorització prèvia de la Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres, poden adoptar una distribució horària diferent de lexpressada en lannex 7.

10. En cada un dels períodes lectius setmanals de l'etapa de la matèria de Llengua Estrangera es poden assignar dos professors a cada grup per atendre els alumnes en modalitat de codocència o docència simultània en desdoblaments de grup. Així mateix, en un dels períodes lectius setmanals de Biologia i Geologia, Física i Química, Segona Llengua Estrangera, Tecnologia i Digitalització, i Tecnologia de quart curs, es poden assignar dos professors a cada grup per atendre els alumnes en modalitat de codocència o docència simultània en desdoblaments de grup. L'assignació d'aquest segon professor només s'ha de fer en els grups en què el nombre d'alumnes sigui superior a quinze. El director del centre o, en el cas de centres privats concertats o no concertats, el seu titular, pot establir una distribució diferent d'aquests recursos en les matèries esmentades i destinar algunes d'aquestes hores a reforç o tutories d'alumnes amb dificultats d'aprenentatge en petits grups o individualment, o a altres activitats de docència directa als alumnes, d'acord amb el que s'estableixi en la concreció curricular.

Article 30

Materials curriculars

1. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de fomentar l'elaboració de materials curriculars per afavorir el desenvolupament i l'aplicació del currículum i ha de dictar les disposicions que orientin el treball dels professors en aquest sentit, a més de regular-ne els procediments de supervisió.

2. Correspon als centres educatius, en el marc de la seva autonomia pedagògica, triar, si escau, els materials curriculars, sempre que s'adaptin al rigor científic adequat a l'edat dels alumnes i al currículum establert per la Conselleria d'Educació i Formació Professional. Els materials han de reflectir i fomentar el respecte als principis, valors, llibertats, drets i deures constitucionals i estatutaris, així com als principis i valors recollits en la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral davant la violència de gènere, als quals ha d'ajustar-se tota l'activitat educativa. Les administracions educatives han de vetlar perquè en els materials educatius s'eliminin els estereotips sexistes o discriminatoris i perquè fomentin la igualtat entre dones i homes.

3. La supervisió dels llibres de text i la resta del material curricular ha de formar part del procés ordinari de supervisió que exerceix el Departament d'Inspecció Educativa.

4. Els llibres de text no poden ser substituïts abans que transcorri un període mínim de quatre cursos acadèmics. Excepcionalment, quan la concreció curricular ho requereix i amb l'informe favorable del Departament d'Inspecció Educativa, poden ser substituïts abans de la finalització del període esmentat.

5. Abans del 30 de juny de cada any, els centres han de comunicar a les famílies la relació dels llibres de text, de consulta i de lectura per a cada curs escolar. Així mateix, abans d'aquesta data els centres sostinguts amb fons públics han d'haver introduït aquesta relació al programa de gestió educativa de les Illes Balears (GESTIB).

Article 31

Recursos

1. Els centres han d'estar dotats dels recursos educatius, humans i materials necessaris per oferir un ensenyament de qualitat i inclusiu, i garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés a l'educació.

2. La Conselleria d'Educació i Formació Professional pot assignar recursos addicionals i arbitrar mesures de caràcter extraordinari en determinats centres sostinguts amb fons públics per raó dels projectes innovadors en matèria d'atenció a la diversitat i per compensar les condicions d'especial necessitat de la població que escolaritzen en els termes que s'estableixin reglamentàriament. A aquests efectes, es tindrà en compte l'índex socioeconòmic i cultural del centre (ISEC) en les condicions que estableixi la Conselleria d'Educació i Formació Professional.

3. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de proveir els recursos necessaris per garantir:

- a) El nombre màxim de trenta alumnes per aula, sense perjudici de la reducció progressiva de ràtios, com a resultat de la implementació del pla que preveu la disposició addicional tercera de la Llei 1/2022.
- b) La posada en funcionament d'un pla de foment de la lectura.
- c) L'establiment de programes de reforç i suport educatiu i de millora dels aprenentatges.
- d) L'establiment de programes de reforç de l'aprenentatge de la llengua estrangera.
- e) L'atenció a la diversitat dels alumnes i, en especial, l'atenció als que presenten necessitats específiques de suport educatiu.
- f) L'adopció de mesures de suport i d'incentivació per als professors.
- g) L'existència de serveis o professionals especialitzats en l'orientació educativa, psicopedagògica i professional.
- h) L'adopció de mesures d'orientació a les mares, pares o tutors legals dels alumnes pel que fa al desenvolupament del procés d'aprenentatge.

4. En el procés d'aplicació de l'article 137.2 de la Llei 1/2022, la Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de proporcionar els

recursos complementaris que requereixen els centres per facilitar que els alumnes d'incorporació tardana amb dèficit lingüístic s'inclorin amb eficàcia a l'aprenentatge en funció del projecte lingüístic del centre.

5. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de promoure la coordinació dels serveis externs amb els centres educatius per assegurar una acció conjunta i efectiva.

Article 32

Nombre de grups classe

Segons el nombre de grups assignats per la Conselleria d'Educació i Formació Professional a cada curs de l'etapa i per a cada curs escolar, els centres educatius sostinguts amb fons públics rebran els recursos humans necessaris per oferir, com a mínim, el nombre de grups classe de les assignatures que tinguin caràcter optatiu segons els articles 8 i 9 d'aquest Decret i no sigui religió, que s'estableix a l'annex 6.

Article 33

Atribució docent

1. Per impartir els ensenyaments de l'ESO, els professors han de complir els requisits establerts en l'article 94 de la LOE. També poden impartir docència als dos primers cursos de l'etapa els mestres ja adscrits als cursos de primer i segon, d'acord amb la disposició transitòria primera de la Llei esmentada.

2. L'assignació de matèries a les especialitats docents dels cossos de catedràtics i professors d'ensenyament secundari és la que determina el Reial decret 1834/2008, de 8 de novembre, pel qual es defineixen les condicions de formació per a l'exercici de la docència en l'ESO, el batxillerat, la formació professional i els ensenyaments de règim especial i s'estableixen les especialitats dels cossos docents d'ensenyament secundari.

3. Pel que fa a les exigències de titulació i especialització dels professors dels centres privats, s'ha de tenir en compte el Reial decret 860/2010, de 2 de juliol, pel qual es regulen les condicions de formació inicial del professorat dels centres privats per exercir la docència en els ensenyaments d'ESO o de batxillerat.

4. L'atribució docent de les matèries optatives amb currículum propi de les Illes Balears és la que figura en l'annex 9.

5. Correspon al director del centre, a proposta del cap d'estudis o, en el cas de centres privats concertats o no concertats, al seu titular, i d'acord amb la normativa vigent, designar el professor que ha d'impartir una determinada matèria quan aquesta pugui ser impartida per professors de diverses especialitats.

6. Els àmbits poden ser impartits per qualsevol professor de les especialitats docents dels cossos de catedràtics i professors d'ensenyament secundari que tenen atribució docent per impartir qualsevol de les matèries que integren cada àmbit.

7. En el cas de les matèries que s'imparteixin totalment o parcialment en la modalitat de codocència (dos o més professors de manera simultània a la mateixa aula), l'atribució docent d'un d'aquests professors ha de ser la de la matèria que s'imparteix.

8. Pel que fa a les matèries que s'imparteixin totalment o parcialment en la modalitat de docència simultània en desdoblaments de grup, l'atribució docent dels professors ha de ser la de la matèria que s'imparteix.

Disposició addicional primera

Gènere

Les formes del gènere gramatical tradicionalment dit masculí que apareixen en aquesta norma s'han d'entendre com a genèriques quan es refereixen a persones. Per tant, les inclouen totes, amb independència del sexe.

Disposició addicional segona

Igualtat entre les persones

Els centres docents han d'adoptar les mesures necessàries per garantir que es compleix el que s'estableix en el capítol I del títol IV de la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes, i en l'article 12 de la Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI-fòbia.

Disposició addicional tercera

Protecció de dades de caràcter personal

En relació amb les dades de caràcter personal de les persones interessades en els procediments que es regulen en aquest Decret, s'ha de complir el que es preveu en la disposició addicional vint-i-tresena de la LOE, així com el que es preveu en la Llei orgànica 3/2018, de 5 de

desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i en el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE (Reglament general de protecció de dades).

Disposició addicional quarta

Ensenyament de religió

1. Els ensenyaments de religió s'han d'incloure en l'ESO d'acord amb el que s'estableix en la disposició addicional segona de la LOE.
2. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de garantir que, a l'inici del curs, els alumnes majors d'edat i les mares, pares o tutors legals que ostenten i exerceixen la pàtria potestat dels alumnes menors d'edat puguin manifestar la seva voluntat de rebre o no ensenyaments de religió.
3. La Conselleria d'Educació i Formació Professional ha de vetlar perquè tots els centres de titularitat pública i privats sostinguts amb fons públics respectin els drets de tots els alumnes i de les seves mares, pares o tutors legals i perquè no suposi cap discriminació rebre ensenyaments de religió o no rebre'n.
4. Els centres docents han de disposar les mesures organitzatives perquè els alumnes que no hagin optat per cursar ensenyaments de religió rebin la deguda atenció educativa supervisada per part de professors de qualsevol atribució docent. Els centres han de planificar i programar aquesta atenció de manera que es dirigeixi al desenvolupament de les competències transversals a través de la realització de projectes significatius per als alumnes i de la resolució col·laborativa de problemes, amb l'objecte de reforçar l'autoestima, la promoció de la salut mitjançant l'activitat física, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat, per a la qual cosa la Conselleria d'Educació i Formació Professional publicarà orientacions. En tot cas, les activitats proposades han d'anar dirigides a reforçar els aspectes més transversals del currículum i han d'afavorir la interdisciplinarietat i la connexió entre els diferents sabers. En cap cas aquestes activitats han de comportar l'aprenentatge de continguts curriculars associats al coneixement del fet religiós ni a qualsevol matèria de l'etapa. La planificació de l'atenció educativa alternativa a l'assignatura de religió ha de formar part de la concreció curricular.
5. La determinació del currículum de l'ensenyament de les diferents confessions religioses amb les quals l'Estat espanyol ha subscrit acords de cooperació en matèria educativa serà competència de les corresponents autoritats religioses.
6. Amb la finalitat de garantir el principi d'igualtat i la lliure concorrència entre tot els alumnes, les qualificacions que s'haguessin obtingut en l'avaluació dels ensenyaments de religió no es computaran en les convocatòries en les quals hagin d'entrar en concorrència els expedients acadèmics.

Disposició addicional cinquena

Ensenyaments del sistema educatiu espanyol impartits en llengües estrangeres

1. La Conselleria d'Educació i Formació Professional pot autoritzar que una part de les matèries del currículum s'imparteixin en una llengua estrangera, sense que això suposi modificació dels aspectes bàsics del currículum regulats en aquest Decret. En aquest cas, s'ha de procurar que, al llarg de l'etapa, els alumnes adquireixin la terminologia pròpia de les matèries en la llengua oficial d'ensenyament prevista en el projecte lingüístic de centre.
2. El fet que els centres imparteixin els seus ensenyaments conforme al que es preveu en l'apartat anterior en cap cas pot suposar la modificació dels criteris per a l'admissió dels alumnes establerts en l'article 86 de la LOE.

Disposició addicional sisena

Prova lliure per obtenir el títol de graduat en ensenyament secundari obligatori

La Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres ha d'organitzar periòdicament proves perquè les persones majors de divuit anys puguin obtenir directament el títol de graduat en ensenyament secundari obligatori, sempre que demostrin haver assolit els objectius de l'ESO establerts en l'article 23 de la LOE, així com els fixats en el Reial decret 217/2022.

Disposició addicional setena

Nombres màxim d'alumnes per aula

Tenint en compte el que disposa l'apartat *a)* del punt 3 de l'article 30 d'aquest Decret, i d'acord amb l'apartat 2 de l'article 87 de la LOE, es pot autoritzar un increment de fins a un deu per cent del nombre màxim d'alumnes per aula en els centres públics i privats concertats d'una mateixa àrea d'escolarització per atendre necessitats immediates d'escolarització dels alumnes d'integració tardana, amb la corresponent dotació dels recursos addicionals que siguin necessaris.

Disposició addicional vuitena

Adaptació de referències

Les referències fetes per la normativa vigent a les assignatures, les matèries i els àmbits de l'ESO s'han d'entendre fetes a les assignatures, les matèries i els àmbits corresponents recollits en aquest Decret.

Disposició addicional novena

Alumnes que cursen estudis professionals de música i dansa

Els alumnes que cursin simultàniament estudis d'ESO i estudis professionals de música i dansa poden sol·licitar l'exemptió de cursar Educació Plàstica, Visual i Audiovisual i la matèria optativa de segon curs d'ESO, així com la matèria optativa de tercer curs. Els centres hauran de preveure les mesures per atendre aquests alumnes durant la jornada escolar.

Disposició transitòria primera

Aplicació del Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'ESO a les Illes Balears, i de l'Ordre de la consellera d'Educació, Cultura i Universitats de 20 de maig de 2015 per la qual es desplega el currículum de l'ESO a les Illes Balears

1. El Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'ESO a les Illes Balears, i l'Ordre de la consellera d'Educació, Cultura i Universitats de 20 de maig de 2015 per la qual es desplega el currículum de l'ESO a les Illes Balears, es mantindran vigents per als cursos segon i quart d'ESO durant el curs escolar 2022-2023.

2. Els estàndards d'aprenentatge avalables que figuren en els annexos del Decret 34/2015 tenen caràcter orientatiu per als cursos d'ESO als quals es refereix l'apartat anterior durant l'any acadèmic 2022-2023.

Disposició transitòria segona

Elecció de determinades matèries optatives per als alumnes de tercer d'ESO

1. Els cursos 2022-2023 i 2023-2024, els alumnes de tercer d'ESO podran cursar les matèries de Recursos Digitals II o Cultura Clàssica II sense haver cursat, respectivament, Recursos Digitals I o Cultura Clàssica I.

2. El curs 2022-2023, els alumnes que hagin cursat Música I i Música II del currículum anterior no podran cursar Música a tercer d'ESO.

3. El curs 2022-2023, els alumnes que hagin cursat Educació Plàstica, Visual i Audiovisual I i Educació Plàstica, Visual i Audiovisual II del currículum anterior podran cursar Educació Plàstica, Visual i Audiovisual a tercer d'ESO.

Disposició transitòria tercera

Autorització dels programes de diversificació curricular

Els centres que, quan aquest Decret entri en vigor, tenguin autoritzat un programa de millora de l'aprenentatge i del rendiment tenen autoritzada d'ofici la implantació d'un programa de diversificació curricular.

Disposició derogatòria única

Derogació normativa

1. Queda derogat el Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'ESO a les Illes Balears.

2. Queda derogada l'Ordre de la consellera d'Educació, Cultura i Universitats de 20 de maig de 2015 per la qual es desplega el currículum de l'ESO a les Illes Balears.

3. Queden derogades totes les normes de rang igual o inferior que s'oposin a aquest Decret o el contradiguin.

Disposició final primera

Modificació del Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics

Se suprimeix l'apartat 4 de l'article 11 del Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics.

Disposició final segona

Desplegament

Es faculta el conseller d'Educació i Formació Professional per dictar les disposicions necessàries per desplegar i executar aquest Decret.

Disposició final tercera
Calendari d'implantació

Les modificacions que aquest Decret introduceix en el currículum, l'organització i els objectius de l'ESO són d'aplicació en el primer curs i el tercer curs d'ESO a partir del curs escolar 2022-2023. Per al segon i quart curs, no s'han d'aplicar fins al curs escolar 2023-2024.

Disposició final quarta
Entrada en vigor

Aquest Decret entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Palma, 29 de juliol de 2022

La presidenta

Francesca Lluch Armengol i Socias

El conseller d'Educació i Formació Professional
Martí X. March i Cerdà

ANNEX 1

Perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic

El perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic és l'eina en què es concreten els principis i les finalitats del sistema educatiu espanyol referits a aquest període. El perfil identifica i defineix, en connexió amb els reptes del segle XXI, les competències clau que s'espera que els alumnes hagin desenvolupat en completar aquesta fase del seu itinerari formatiu.

El perfil de sortida és únic i el mateix per a tot el territori estatal. És la pedra angular de tot el currículum, la matriu que el cohesiona, i cap a on convergeixen els objectius de les diferents etapes que constitueixen l'ensenyament bàsic. Es concep, per tant, com l'element que ha de fonamentar les decisions curriculars, així com les estratègies i les orientacions metodològiques en la pràctica lectiva. Ha de ser, a més, el fonament de l'aprenentatge permanent i el referent de l'avaluació interna i externa dels aprenentatges de l'alumne, en particular quant a la presa de decisions sobre promoció entre els diferents cursos, així com a l'obtenció del títol de graduat en educació secundària obligatòria.

El perfil de sortida parteix d'una visió alhora estructural i funcional de les competències clau, l'adquisició de les quals per part dels alumnes es considera indispensable per al seu desenvolupament personal, per resoldre situacions i problemes dels diferents àmbits de la seva vida, per crear noves oportunitats de millora, així com per aconseguir la continuïtat del seu itinerari formatiu i facilitar i desenvolupar la seva inserció i participació activa en la societat i en la cura de les persones, del l'entorn natural i del planeta. Es garanteix així la consecució del doble objectiu de formació personal i de socialització previst per a l'ensenyament bàsic en l'article 4.4 de la LOE, amb la finalitat de dotar cada alumne de les eines imprescindibles perquè desenvolupi un projecte de vida personal, social i professional satisfactori. Aquest projecte es constitueix com l'element articulador dels diversos aprenentatges que els permetran afrontar amb èxit els desafiaments i reptes als quals s'hauran d'enfrontar per dur-lo a terme.

El referent per definir les competències recollides en el perfil de sortida ha estat la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent. L'ancoratge del perfil de sortida a la Recomanació del Consell reforça el compromís del sistema educatiu espanyol amb l'objectiu d'adoptar unes referències comunes que enforteixin la cohesió entre els sistemes educatius de la Unió Europea i facilitin que els seus ciutadans, si així ho consideren, puguin estudiar i treballar al llarg de la seva vida tant en el seu propi país com en altres països del seu entorn.

En el perfil, les competències clau de la Recomanació europea s'han vinculat amb els principals reptes i desafiaments globals del segle XXI als quals els alumnes s'hauran de confrontar i davant els quals necessitaran desplegar aquestes mateixes competències clau. De la mateixa manera, s'han incorporat també els

reptes recollits en el document «Key Drivers of Curricula Change in the 21st Century» de l'Oficina Internacional d'Educació de la UNESCO, així com els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el setembre de 2015.

La vinculació entre competències clau i reptes del segle XXI és la que donarà sentit als aprenentatges, en acostar l'escola a situacions, qüestions i problemes reals de la vida quotidiana, la qual cosa, al seu torn, proporcionarà el punt de suport necessari per afavorir situacions d'aprenentatge significatives i rellevants, tant per als alumnes com per al personal docent. Es vol garantir que tot alumne que superi amb èxit l'ensenyament bàsic i, per tant, assoleixi el perfil de sortida sàpiga activar els aprenentatges adquirits per respondre als principals desafiaments als quals haurà de fer front al llarg de la seva vida:

- Desenvolupar una actitud responsable a partir de la presa de consciència de la degradació del medi ambient i del maltractament animal basada en el coneixement de les causes que els provoquen, agreugen o milloren, des d'una visió sistèmica, tant local com global.
- Identificar els diferents aspectes relacionats amb el consum responsable, valorar les seves repercussions sobre el bé individual i el comú, jutjar críticament les necessitats i els excessos i exercir un control social enfront de la vulneració dels seus drets.
- Desenvolupar estils de vida saludable a partir de la comprensió del funcionament de l'organisme i la reflexió crítica sobre els factors interns i externs que hi incideixen, i assumir la responsabilitat personal i social en la cura pròpia i en la cura dels altres, així com en la promoció de la salut pública.
- Desenvolupar un esperit crític, empàtic i proactiu per detectar situacions d'inequitat i exclusió a partir de la comprensió de les causes complexes que les originen.
- Entendre els conflictes com a elements connaturals a la vida en societat que s'han de resoldre de manera pacífica.
- Analitzar de manera crítica i aprofitar les oportunitats de tota mena que ofereix la societat actual, en particular les de la cultura en l'era digital, avaluar-ne els beneficis i els riscs i fer un ús ètic i responsable que contribueixi a la millora de la qualitat de vida personal i col·lectiva.
- Acceptar la incertesa com una oportunitat per articular respuestes més creatives i aprendre a manejar l'ansietat que pot implicar.
- Cooperar i conviure en societats obertes i canviants des de la valoració de la diversitat personal i cultural com a font de riquesa i de l'interès per altres llengües i cultures.
- Sentir-se part d'un projecte col·lectiu, tant en l'àmbit local com en el global, i desenvolupar empatia i generositat.
- Desenvolupar les habilitats que li permetin continuar aprenent al llarg de la vida, des de la confiança en el coneixement com a motor del desenvolupament i la valoració crítica dels seus riscs i beneficis.

La resposta a aquests i altres desafiaments, entre els quals existeix una absoluta interdependència, exigeix els coneixements, les destreses i les actituds que formen part de les competències clau i que són tractats en les diferents àrees, àmbits i matèries que componen el currículum. Aquests continguts disciplinaris són imprescindibles, perquè sense aquests els alumnes no entendrien el que ocorre al seu voltant i, per tant, no podrien valorar críticament la situació ni, molt menys, respondre-hi adequadament. El que és essencial de la integració dels reptes en el perfil de sortida rau en el fet que afegeixen una exigència d'actuació, la qual connecta amb l'enfocament competencial del currículum: la meta no és la mera adquisició de continguts, sinó aprendre a utilitzar-los per solucionar necessitats presents en la realitat.

Aquests desafiaments impliquen adoptar una posició ètica exigent, ja que suposen articular la cerca legítima del benestar personal respectant el bé comú. Requereixen, a més, transcendir la mirada local per analitzar i comprometre's també amb els problemes globals. Tot això exigeix, d'una banda, una ment complexa, capaç de pensar en termes sistèmics, oberts i amb un alt nivell d'incertesa, i, de l'altra, la capacitat d'empatitzar amb aspectes rellevants, encara que no ens afectin de manera directa, la qual cosa implica assumir els valors de justícia social, equitat i democràcia, així com desenvolupar un esperit crític i proactiu cap a les situacions d'injustícia, inequitat i exclusió.

Competències clau que s'han d'adquirir

Les competències clau que es recullen en el perfil de sortida són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les competències clau establertes en la Recomanació del Consell de la Unió Europea que s'esmenta a l'apartat anterior. Aquesta adaptació respon a la necessitat de vincular aquestes competències amb els reptes i desafiaments del segle XXI, amb els principis i les finalitats del sistema educatiu establerts en la LOE i amb el context escolar, ja que la Recomanació es refereix a l'aprenentatge permanent que ha de produir-se al llarg de tota la vida, mentre que el perfil remet a un moment precís i limitat del desenvolupament personal, social i formatiu dels alumnes: l'etapa de l'ensenyament bàsic.

Amb caràcter general, s'ha d'entendre que l'assoliment de les competències i els objectius prevists en la LOMLOE per a les diferents etapes educatives està vinculat a l'adquisició i al desenvolupament de les competències clau recollides en aquest perfil de sortida, i que són les següents:

- Competència en comunicació lingüística.
- Competència plurilingüe.
- Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.
- Competència digital.
- Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Competència ciutadana.
- Competència emprenedora.

— Competència en consciència i expressió culturals.

La transversalitat és una condició inherent al perfil de sortida, en el sentit que tots els aprenentatges contribueixen a la seva consecució. De la mateixa manera, l'adquisició de cadascuna de les competències clau contribueix a l'adquisició de totes les altres. No existeix jerarquia entre elles, ni pot establir-se una correspondència exclusiva amb una única àrea, àmbit o matèria, sinó que totes es concreten en els aprenentatges de les diferents àrees, àmbits o matèries i, al seu torn, s'adquireixen i desenvolupen a partir dels aprenentatges que es produeixen en el seu conjunt.

Descriptor operatiu de les competències clau en l'ensenyament bàsic

Quant a la dimensió aplicada de les competències clau, s'ha definit per a cada una un conjunt de descriptors operatius, partint dels diferents marcs europeus de referència existents.

Els descriptors operatius de les competències clau constitueixen, juntament amb els objectius de l'etapa, el marc referencial a partir del qual es concreten les competències específiques de cada àrea, àmbit o matèria. Aquesta vinculació entre descriptors operatius i competències específiques propicia que, de l'avaluació d'aquestes últimes, es pugui col·legir el grau d'adquisició de les competències clau definides en el perfil de sortida i, per tant, la consecució de les competències i objectius prevists per a l'etapa.

Atès que les competències s'adquireixen necessàriament de manera seqüencial i progressiva, s'inclouen també en el perfil els descriptors operatius que orienten sobre el nivell d'acompliment esperat en completar l'educació primària, de manera que s'afavoreixi i s'explici la continuïtat, la coherència i la cohesió entre les dues etapes que componen l'ensenyament obligatori.

COMPETÈNCIA EN COMUNICACIÓ LINGÜÍSTICA (CCL)

La competència en comunicació lingüística suposa interactuar de manera oral, escrita, signada o multimodal, de manera coherent i adequada, en diferents àmbits i contexts i amb diferents propòsits comunicatius. Implica mobilitzar, de manera conscient, el conjunt de coneixements, destreses i actituds que permeten comprendre, interpretar i valorar críticament missatges orals, escrits, signats o multimodals, per tal d'evitar els riscs de manipulació i desinformació, així com comunicar-se eficaçment amb altres persones de manera cooperativa, creativa, ètica i respectuosa.

La competència en comunicació lingüística constitueix la base per al pensament propi i per a la construcció del coneixement en tots els àmbits del saber. Per això, el seu desenvolupament està vinculat a la reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua en els gèneres discursius específics de cada àrea de coneixement,

així com als usos de l'oralitat, l'escriptura o la signatura per pensar i per aprendre. Finalment, fa possible apreciar la dimensió estètica del llenguatge i gaudir de la cultura literària.

Descriptor operatius

<i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
CCL1. Expressa fets, conceptes, pensaments, opinions o sentiments de manera oral, escrita, signada o multimodal, amb claredat i adequació a diferents contexts quotidians del seu entorn personal, social i educatiu, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per intercanviar informació i crear coneixement com per construir vincles personals.	CCL1. S'expressa de manera oral, escrita, signada o multimodal amb coherència, correcció i adequació als diferents contexts socials, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa tant per intercanviar informació, crear coneixement i transmetre opinions, com per construir vincles personals.
CCL2. Comprèn, interpreta i valora texts orals, escrits, signats o multimodals senzills dels àmbits personal, social i educatiu, amb acompanyament puntual, per participar activament en contexts quotidians i per construir coneixement.	CCL2. Comprèn, interpreta i valora amb actitud crítica texts orals, escrits, signats o multimodals dels àmbits personal, social, educatiu i professional per participar en diferents contexts de manera activa i informada i per construir coneixement.
CCL3. Localitza, selecciona i contrasta, amb el degut acompanyament, informació senzilla procedent de dues o més fonts, m'avalua la fiabilitat i utilitat en funció dels objectius de lectura, i la integra i transforma en coneixement per comunicar-la, adoptant un punt de vista creatiu, crític i personal i a la vegada respectuós amb la propietat intel·lectual.	CCL3. Localitza, selecciona i contrasta de manera progressivament autònoma informació procedent de diferents fonts, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscs de manipulació i desinformació, i la integra i transforma en coneixement per comunicar-la, adoptant un punt de vista creatiu, crític i personal i a la vegada respectuós amb la propietat intel·lectual.
CCL4. Llegeix obres diverses adequades al seu progrés maduratiu i selecciona les que millor s'ajusten als seus gusts i interessos; reconeix el patrimoni literari com a font de gaudi i aprenentatge individual i col·lectiu, i mobilitza la seva experiència personal i lectora per construir i compartir la seva interpretació de les obres i per crear texts d'intenció literària a partir de models senzills.	CCL4. Llegeix amb autonomia obres diverses adequades a la seva edat i selecciona les que millor s'ajusten als seus gusts i interessos; aprecia el patrimoni literari com a base privilegiada de l'experiència individual i col·lectiva, i mobilitza la seva pròpia experiència biogràfica i els seus coneixements literaris i culturals per construir i compartir la seva interpretació de les obres i per crear texts d'intenció literària de progressiva complexitat.
CCL5. Posa les seves pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la gestió dialogada dels	CCL5. Posa les seves pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels

conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, i detecta els usos discriminatoris i els abusos de poder, per tal d'afavorir la utilització no sols eficaç sinó també ètica dels diferents sistemes de comunicació.	conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, i evita els usos discriminatoris de la llengua i els abusos de poder, per tal d'afavorir la utilització no només eficaç sinó també ètica dels diferents sistemes de comunicació.
--	---

COMPETÈNCIA PLURILINGÜE (CP)

La competència plurilingüe implica utilitzar diferents llengües, orals o signades, de manera apropiada i eficaç per a l'aprenentatge i la comunicació. Aquesta competència suposa reconèixer i respectar els perfils lingüístics individuals i apropar-se als processos de comunicació, utilitzant les estratègies que permeten intercedir i fer transferències entre llengües, incloses les clàssiques, i, si escau, mantenir i adquirir destreses en la llengua o llengües familiars i en les llengües oficials. Integra, així mateix, dimensions històriques i interculturals orientades a conèixer, valorar i respectar la diversitat lingüística i cultural de la societat amb l'objectiu de fomentar la convivència democràtica.

Descriptor operatiu

<i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
CP1. Usa, almenys, una llengua, a més de la llengua o llengües familiars, per respondre a necessitats comunicatives senzilles i predictibles, de manera adequada tant al seu desenvolupament i interessos com a situacions i contexts quotidians dels àmbits personal, social i educatiu.	CP1. Usa eficaçment una o més llengües, a més de la llengua o llengües familiars, per respondre a les seves necessitats comunicatives, de manera apropiada i adequada tant al seu desenvolupament i interessos com a diferents situacions i contexts dels àmbits personal, social, educatiu i professional.
CP2. A partir de les seves experiències, reconeix la diversitat de perfils lingüístics i experimenta estratègies que, de manera guiada, li permeten realitzar transferències senzilles entre diferents llengües per comunicar-se en contexts quotidians i ampliar el seu repertori lingüístic individual.	CP2. A partir de les seves experiències, realitza transferències entre diferents llengües com a estratègia per comunicar-se i ampliar el seu repertori lingüístic individual.
CP3. Coneix i respecta la diversitat lingüística i cultural present en el seu entorn, i en reconeix i comprèn el valor com a factor de diàleg, per millorar la convivència.	CP3. Coneix, valora i respecta la diversitat lingüística i cultural present en la societat, i la integra en el seu desenvolupament personal com a factor de diàleg, per fomentar la cohesió social.

COMPETÈNCIA MATEMÀTICA I COMPETÈNCIA EN CIÈNCIA, TECNOLOGIA I ENGINYERIA (STEM)

La competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (competència STEM, per les seves sigles en anglès) inclou la comprensió del món utilitzant els mètodes científics, el pensament i representació matemàtics, la tecnologia i els mètodes de l'enginyeria per transformar l'entorn de forma compromesa, responsable i sostenible.

La competència matemàtica permet desenvolupar i aplicar la perspectiva i el raonament matemàtics amb la finalitat de resoldre diversos problemes en diferents contexts.

La competència en ciència comporta la comprensió i explicació de l'entorn natural i social per mitjà d'un conjunt de coneixements i metodologies, incloses l'observació i l'experimentació, amb la finalitat de plantejar preguntes i extreure conclusions basades en proves per poder interpretar i transformar el món natural i el context social.

La competència en tecnologia i enginyeria comprèn l'aplicació dels coneixements i metodologies propis de les ciències per transformar la nostra societat d'acord amb les necessitats o desitjos de les persones en un marc de seguretat, responsabilitat i sostenibilitat.

Descriptor operatius

<i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
STEM1. Utilitza, de manera guiada, alguns mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions conegeudes, selecciona i empra algunes estratègies per resoldre problemes i reflexiona sobre les solucions obtingudes.	STEM1. Utilitza mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions conegeudes, selecciona i empra diferents estratègies per a la resolució de problemes, n'analitza críticament les solucions i reformula el procediment, si és necessari.
STEM2. Utilitza el pensament científic per entendre i explicar alguns dels fenòmens que ocorren al seu voltant, confia en el coneixement com a motor de desenvolupament, utilitza eines i instruments adequats, es planteja preguntes i dur a terme experiments senzills de forma guiada.	STEM2. Utilitza el pensament científic per entendre i explicar els fenòmens que ocorren al seu voltant, confia en el coneixement com a motor de desenvolupament, es plantejant preguntes i comprova hipòtesis mitjançant l'experimentació i la indagació, utilitza eines i instruments adequats, aprecia la importància de la precisió i la veritat i mostra una actitud crítica sobre l'abast i les limitacions de la ciència.
STEM3. Duu a terme projectes de forma guiada; en dissenya, fabrica i avalua diferents prototips o models, i s'adapta	STEM3. Planteja i desenvolupa projectes; en dissenya, fabrica i avalua diferents prototips o models per generar i utilitzar

davant la incertesa, per tal de generar, en equip, un producte creatiu amb un objectiu concret, procurant la participació de tot el grup i resolent pacíficament els conflictes que puguin sorgir.	productes que donin solució a una necessitat o problema de manera creativa i en equip; procura que tot el grup参与; resol pacíficament els conflictes que puguin sorgir; s'adapta davant la incertesa, i valora la importància de la sostenibilitat.
STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevants d'alguns mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de manera clara i veraç, utilitzant la terminologia científica apropiada, en diferents formats (dibuixos, diagrames, gràfics, símbols, etc.) i aprofitant de manera crítica, ètica i responsable la cultura digital per compartir i construir nous coneixements.	STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevants de processos, raonaments, demostracions, mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de manera clara i precisa, en diferents formats (gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols, etc.) i aprofitant de manera crítica la cultura digital, incloent el llenguatge matemàtic formal, amb ètica i responsabilitat, per compartir i construir nous coneixements.
STEM5. Participa en accions fonamentades científicament per promoure la salut i preservar el medi ambient i els éssers vius, aplicant principis d'ètica i seguretat i practicant el consum responsable.	STEM5. Emprèn accions fonamentades científicament per promoure la salut física, mental i social, i preservar el medi ambient i els éssers vius; aplica principis d'ètica i seguretat en la realització de projectes per transformar el seu entorn pròxim de manera sostenible; en valora l'impacte global, i practica el consum responsable.

COMPETÈNCIA DIGITAL (CD)

La competència digital implica l'ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals per a l'aprenentatge, per al treball i per a la participació en la societat, així com la interacció amb aquestes tecnologies.

Inclou l'alfabetització en informació i dades, la comunicació i la col·laboració, l'educació mediàtica, la creació de continguts digitals (inclosa la programació), la seguretat (incluso el benestar digital i les competències relacionades amb la ciberseguretat), assumptes relacionats amb la ciutadania digital, la privacitat, la propietat intel·lectual, la resolució de problemes i el pensament computacional i crític.

Descriptor operatius

<i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
CD1. Fa cerques guiades a internet i utilitza estratègies senzilles per al tractament digital de la informació (paraules clau, selecció d'informació rellevant, organització de dades, etc.) amb una actitud crítica sobre els continguts obtinguts.	CD1. Fa cerques a internet atenent a criteris de validesa, qualitat, actualitat i fiabilitat, selecciona els resultats de manera crítica i els arxiva per recuperar-los, referenciar-los i reutilitzar-los amb respecte a la propietat intel·lectual.
CD2. Crea, integra i reelabora continguts digitals en diferents formats (text, taula, imatge, àudio, vídeo, programa informàtic, etc.) mitjançant l'ús de diferents eines digitals per expressar idees, sentiments i coneixements, respectant la propietat intel·lectual i els drets d'autor dels continguts que reutilitza.	CD2. Gestiona i utilitza el seu propi entorn personal digital d'aprenentatge permanent per construir nou coneixement i crear continguts digitals, mitjançant estratègies de tractament de la informació i l'ús de diferents eines digitals, seleccionant i configurant la més adequada en funció de la tasca i de les seves necessitats d'aprenentatge permanent.
CD3. Participa en activitats i projectes escolars mitjançant l'ús d'eines o plataformes virtuals que li permeten construir nou coneixement, comunicar-se, treballar cooperativament, compartir dades i continguts en entorns digitals restringits i supervisats de manera segura, amb una actitud oberta i responsable davant el seu ús.	CD3. Es comunica, participa, col·labora i interactua compartint coneixements, dades i informació mitjançant eines i plataformes virtuals, gestiona de manera responsable les seves accions, presència i visibilitat en la xarxa i exerceix una ciutadania digital activa, cívica i reflexiva.
CD4. Coneix els riscs i adopta, amb l'orientació del docent, mesures preventives en usar les tecnologies digitals per protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient, i s'inicia en l'adopció d'hàbits d'ús crític, segur, saludable i sostenible d'aquestes tecnologies.	CD4. Identifica riscs i adopta mesures preventives en usar les tecnologies digitals per protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient, i per prendre consciència de la importància i necessitat de fer un ús crític, legal, segur, saludable i sostenible d'aquestes tecnologies.
CD5. S'inicia en el desenvolupament de solucions digitals senzilles i sostenibles (reutilització de materials tecnològics, programació informàtica per blocs, robòtica educativa, etc.) per resoldre problemes concrets o reptes proposats de manera creativa, i demana ajuda si és necessari.	CD5. Desenvolupa aplicacions informàtiques senzilles i solucions tecnològiques creatives i sostenibles per resoldre problemes concrets o respondre a reptes proposats, i mostra interès i curiositat per l'evolució de les tecnologies digitals i pel seu desenvolupament sostenible i ús ètic.

COMPETÈNCIA PERSONAL, SOCIAL I D'APRENDRE A APRENDRE (CPSAA)

La competència personal, social i d'aprendre a aprendre implica la capacitat de reflexionar sobre un mateix, per autoconeixer-se, acceptar-se i promoure un creixement personal constant. També implica la capacitat de gestionar el temps i la informació eficaçment, col·laborar amb els altres de manera constructiva, mantenir la resiliència i gestionar l'aprenentatge al llarg de la vida. Inclou, a més, la capacitat de fer front a la incertesa i la complexitat, adaptar-se als canvis, aprendre a gestionar els processos metacognitius, identificar conductes contràries a la convivència i desenvolupar estratègies per tractar-les, contribuir al benestar físic, mental i emocional propi i dels altres, desenvolupant habilitats per cuidar-se a un mateix i als que l'envolten a través de la corresponsabilitat, ser capaç de dur una vida orientada al futur, així com expressar empatia i tractar els conflictes en un context integrador i de suport.

Descriptor operatius

<i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
CPSAA1. És conscient de les pròpies emocions, idees i comportaments personals, empra estratègies per gestionar-les en situacions de tensió o conflicte, s'adapta als canvis i els harmonitza per aconseguir els seus propis objectius.	CPSAA1. Regula i expressa les seves emocions enfocant l'optimisme, la resiliència, l'autoeficàcia i la cerca de propòsit i motivació cap a l'aprenentatge, per gestionar els reptes i canvis i harmonitzar-los amb els seus propis objectius.
CPSAA2. Coneix els riscs més rellevants i els principals actius per a la salut, adopta estils de vida saludables per al seu benestar físic i mental, i detecta i cerca suport davant situacions violentes i discriminatòries.	CPSAA2. Compren els riscs per a la salut relacionats amb factors socials, consolida estils de vida saludables tant des del punt de físic com mental, reconeix conductes contràries a la convivència i aplica estratègies per tractar-les.
CPSAA3. Reconeix i respecta les emocions i experiències dels altres, participa activament en el treball en grup, assumeix les responsabilitats individuals assignades i empra estratègies cooperatives dirigides a la consecució d'objectius compartits.	CPSAA3. Comprèn proactivament les perspectives i les experiències dels altres i les incorpora al seu aprenentatge, per participar en el treball en grup, distribueix i accepta tasques i responsabilitats de manera equitativa i empra estratègies cooperatives.
CPSAA4. Reconeix el valor de l'esforç i la dedicació personal per a la millora del seu aprenentatge i adopta postures crítiques quan es produeixen processos de reflexió guiats.	CPSAA4. Realitza autoavaluacions sobre el seu procés d'aprenentatge, buscant fonts fiables per validar, sustentar i contrastar la informació i per obtenir conclusions rellevants.
CPSAA5. Planeja objectius a curt termini,	CPSAA5. Planeja objectius a mitjà termini i

utilitza estratègies d'aprenentatge autoregulat, participa en processos d'autoavaluació i coavaluació, reconeix les seves limitacions i sap buscar ajuda en el procés de construcció del coneixement.	desenvolupa processos metacognitius de retroalimentació per aprendre dels seus errors en el procés de construcció del coneixement.
---	--

COMPETÈNCIA CIUTADANA (CC)

La competència ciutadana contribueix al fet que els alumnes puguin exercir una ciutadania responsable i participar plenament en la vida social i cívica, basant-se en la comprensió dels conceptes i les estructures socials, econòmiques, jurídiques i polítiques, així com en el coneixement dels esdeveniments mundials i el compromís actiu amb la sostenibilitat i l'assoliment d'una ciutadania mundial. Inclou l'alfabetització cívica, l'adopció conscient dels valors propis d'una cultura democràtica fundada en el respecte als drets humans, la reflexió crítica sobre els grans problemes ètics del nostre temps, i el desenvolupament d'un estil de vida sostenible d'acord amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible plantejats en l'Agenda 2030.

Descriptor operatius

<i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
CC1. Entén els fets històrics i socials més rellevants relatius a la seva pròpia identitat i cultura, reflexiona sobre les normes de convivència i les aplica de manera constructiva, dialogant i inclusiva en qualsevol context.	CC1. Analitza i comprèn idees relatives a la dimensió social i ciutadana de la seva pròpia identitat, així com als fets socials, històrics i normatius que la determinen, demostrant respecte per les normes, empatia, equitat i esperit constructiu en la interacció amb els altres en qualsevol context.
CC2. Participa en activitats comunitàries, la presa de decisions i la resolució dels conflictes de forma dialogada i respectuosa amb els procediments democràtics en el marc de la Unió Europea i la Constitució espanyola, els drets humans i de la infància, el valor de la diversitat i l'assoliment de la igualtat de gènere, la cohesió social i els Objectius de Desenvolupament Sostenible.	CC2. Analitza i assumeix amb fonament els principis i valors que emanen del procés d'integració europeu, la Constitució espanyola i els drets humans i de la infància, participant en activitats comunitàries, com la presa de decisions o la resolució de conflictes, amb actitud democràtica, respecte per la diversitat i compromís amb la igualtat de gènere, la cohesió social, el desenvolupament sostenible i l'assoliment de la ciutadania mundial.
CC3. Reflexiona i dialoga sobre valors i problemes ètics d'actualitat i comprèn la necessitat de respectar diferents cultures i	CC3. Comprèn i analitza problemes ètics fonamentals i d'actualitat, considera críticament els valors propis i aliens, i

creences, cuidar l'entorn, rebutjar prejudicis i estereotips, i oposar-se a qualsevol forma de discriminació o violència.	desenvolupa els seus propis judicis per afrontar la controvèrsia moral amb actitud dialogant, argumentativa, respectuosa i oposada a qualsevol mena de discriminació o violència.
CC4. Comprèn les relacions sistèmiques entre les accions humanes i l'entorn i s'inicia en l'adopció d'hàbits de vida sostenibles, per contribuir a la conservació de la biodiversitat des d'una perspectiva tant local com global.	CC4. Comprèn les relacions sistèmiques d'interdependència, ecodependència i interconnexió entre actuacions locals i globals, i adopta, de manera conscient i motivada, un estil de vida sostenible, ecològic i socialment responsable.

COMPETÈNCIA EMPRENEDORA (CE)

La competència emprenedora implica desenvolupar un enfocament vital adreçat a actuar sobre oportunitats i idees, utilitzant els coneixements específics necessaris per generar resultats de valor per a altres persones. A més, implica aportar estratègies que permeten adaptar la mirada per detectar necessitats i oportunitats; entrenar el pensament per analitzar i avaluar l'entorn; crear i replantejar idees utilitzant la imaginació, la creativitat, el pensament estratègic i la reflexió ètica, crítica i constructiva dins els processos creatius i d'innovació, i despertar la disposició a aprendre, a arriscar i a afrontar la incertesa. També implica prendre decisions basades en la informació i el coneixement i col·laborar de manera àgil amb altres persones, amb motivació i empatia, habilitats de comunicació i de negociació, per portar les idees plantejades a l'acció mitjançant la planificació i gestió de projectes sostenibles de valor social, cultural, econòmic i financer.

Descriptor operatius

<i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
CE1. Reconeix necessitats i reptes a afrontar i elabora idees originals, utilitzant destreses creatives i prenen consciència de les conseqüències i efectes que les idees puguin generar en l'entorn, per proposar solucions valuoses que responguin a les necessitats detectades.	CE1. Analitza necessitats, oportunitats i afronta reptes amb sentit crític, fa balanç de la seva sostenibilitat i valora l'impacte que puguin suposar en l'entorn, per presentar idees i solucions innovadores, ètiques i sostenibles, dirigides a crear valor en l'àmbit personal, social, educatiu i professional.
CE2. Identifica fortaleses i febleses pròpies utilitzant estratègies d'autoconeixement, s'inicia en el coneixement d'elements econòmics i financers bàsics i els aplica a situacions i problemes de la vida	CE2. Avalua les fortaleses i febleses pròpies fent ús d'estratègies d'autoconeixement i autoeficàcia i comprèn els elements fonamentals de l'economia i les finances, aplicant coneixements econòmics i

quotidiana, per detectar els recursos que puguin portar les idees originals i valuoses a l'acció.	financers a activitats i situacions concretes, utilitzant destreses que afavorexin el treball col·laboratiu i en equip, per reunir i optimitzar els recursos necessaris que portin a l'acció una experiència emprenedora de valor.
CE3. Crea idees i solucions originals, planifica tasques, coopera amb els altres i en equip, i valora el procés realitzat i el resultat obtingut, per dur a terme una iniciativa emprenedora, considerant l'experiència com una oportunitat per aprendre.	CE3. Desenvolupa el procés de creació d'idees i solucions valuoses i pren decisions, de manera raonada, utilitzant estratègies àgils de planificació i gestió, i reflexiona sobre el procés realitzat i el resultat obtingut, per dur a terme el procés de creació de prototips innovadors i de valor, considerant l'experiència com una oportunitat per aprendre.

COMPETÈNCIA EN CONSCIÈNCIA I EXPRESSIÓ CULTURALS (CCEC)

La competència en consciència i expressió culturals comporta comprendre i respectar la forma en què les idees, les opinions, els sentiments i les emocions s'expressen i es comuniquen de manera creativa en diferents cultures i per mitjà d'una sèrie de manifestacions artístiques i culturals. Implica també un compromís amb la comprensió, el desenvolupament i l'expressió de les idees pròpies i del sentit del lloc que s'ocupa o del paper que es desenvolupa en la societat.

Igualment, requereix la comprensió de la pròpia identitat en l'evolució i del patrimoni cultural en un món caracteritzat per la diversitat, així com la presa de consciència sobre el fet que l'art i altres manifestacions culturals poden suposar una manera de mirar el món i de donar-li forma.

Descriptor operatius

<i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>	<i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>
CCEC1. Reconeix i aprecia els aspectes fonamentals del patrimoni cultural i artístic i comprèn les diferències entre distintes cultures i la necessitat de respectar-les.	CCEC1. Coneix, aprecia críticament i respecta el patrimoni cultural i artístic, s'implica en la seva conservació i valora l'enriquiment inherent a la diversitat cultural i artística.
CCEC2. Reconeix i s'interessa per les especificitats i intencionalitats de les manifestacions artístiques i culturals més destacades del patrimoni i n'identifica els mitjans i suports, així com els llenguatges i elements tècnics que les caracteritzen.	CCEC2. Gaudeix, reconeix i analitza amb autonomia les especificitats i intencionalitats de les manifestacions artístiques i culturals més destacades del patrimoni, i en distingeix els mitjans i suports així com els llenguatges i elements tècnics que les caracteritzen.

CCEC3. Expressa idees, opinions, sentiments i emocions de forma creativa i amb una actitud oberta i inclusiva, utilitzant distints llenguatges artístics i culturals, integrant el seu propi cos, interactuant amb l'entorn i desenvolupant les seves capacitats afectives.	CCEC3. Expressa idees, opinions, sentiments i emocions per mitjà de produccions culturals i artístiques, integrant el seu propi cos i desenvolupant l'autoestima, la creativitat i el sentit del lloc que ocupa en la societat, amb una actitud empàtica, oberta i col·laborativa.
CCEC4. Experimenta de forma creativa en diferents mitjans i suports i amb diverses tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores o corporals, per elaborar propostes artístiques i culturals.	CCEC4. Coneix, selecciona i utilitza amb creativitat diversos mitjans, suports, així com tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores o corporals per a la creació de productes artístics i culturals, tant de forma individual com col·laborativa, i identifica oportunitats de desenvolupament personal, social i laboral, així com d'emprenedoria.

Tecnologia

La matèria de Tecnologia contribueix a donar resposta a les necessitats de la ciutadania digital davant els desafiaments i reptes tecnològics que planteja la societat actual. Aquesta matèria serveix de base no tan sols per comprendre l'evolució social, sinó també per poder actuar amb criteris tècnics, científics i ètics en l'exercici d'una ciutadania responsable i activa, utilitzant la generació del coneixement com a motor de desenvolupament i fomentant la participació dels alumnes en igualtat amb una visió integral de la disciplina, ressaltant el seu aspecte social. En aquest sentit, els reptes del segle XXI orienten el desenvolupament d'aquesta matèria com a aspecte essencial en la formació dels alumnes. Així s'aborden aspectes econòmics, socials i ambientals relacionats amb la influència del desenvolupament tecnològic, i de l'automatització i robotització, tant en l'organització del treball, com en altres àmbits de la societat, útils per a la gestió de la incertesa davant situacions d'inequitat i exclusió, afavorint la igualtat d'oportunitats entre dones i homes. Així mateix, la sostenibilitat està molt lligada als processos de fabricació, a la correcta selecció de materials i tècniques de manipulació i als sistemes de control que permeten optimitzar els recursos. D'altra banda, la tecnologia proporciona mitjans essencials per tractar els Objectius de Desenvolupament Sostenible com l'accés universal a l'energia i la comunicació, així com a l'educació, a l'alimentació i la salut, inclosa l'affectivo-sexual, entre altres. L'accessibilitat és també un component necessari del procés tecnològic, doncs, qui dissenya ha de tenir en compte les diferents necessitats, contemplant la diversitat i afavorint així la inclusió efectiva de totes les persones en una societat moderna i plural.

La matèria de Tecnologia dona continuïtat, tant al tractament transversal de la disciplina durant l'etapa d'Educació Primària, en la qual els alumnes s'inician en el desenvolupament de projectes de disseny i en el pensament computacional, com a la matèria de Tecnologia i Digitalització en l'etapa d'Educació Secundària Obligatoria. Permet, a més, aprofundir en l'adquisició de competències, així com desenvolupar una actitud emprenedora de cara a estudis posteriors o a l'acompliment d'activitats professionals.

El caràcter interdisciplinari de la matèria contribueix a l'adquisició dels objectius d'etapa i dels descriptors de les diferents competències clau que conformen el Perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic. Tots dos elements – els objectius d'etapa i el Perfil de sortida– orienten les competències específiques de la matèria. Els eixos vertebradors sobre els quals s'assenten aquestes competències específiques són: la naturalesa transversal pròpia de la tecnologia; l'impuls de la col·laboració i el treball en equip; el pensament computacional i les seves implicacions en l'automatització i en la connexió de dispositius a internet; així com el foment d'actituds com la creativitat, la perseverança, la responsabilitat en el desenvolupament tecnològic sostenible o l'emprenedoria incorporant les tecnologies digitals. Cal destacar la resolució de problemes interdisciplinaris com a eix vertebrador de la matèria que reflecteix el seu enfocament competencial.

Els criteris d'avaluació són els elements que serveixen per valorar el grau d'adquisició de les competències específiques i estan formulats a partir d'una orientació competencial.

La matèria s'organitza en quatre blocs de sabers bàsics interrelacionats: «procés de resolució de problemes»; «operadors tecnològics»; «pensament computacional, automatització i robòtica» i «tecnologia sostenible».

La posada en pràctica del bloc «procés de resolució de problemes», mitjançant estratègies i metodologies per a un aprenentatge basat en el desenvolupament de projectes, incorpora tècniques actuals adaptades del món empresarial i industrial. Si bé es dóna una gran importància a les fases de recerca, ideació, disseny i fabricació, també s'inclou un adequat tractament de la fase de presentació i comunicació de resultats com a aspecte clau per a la difusió dels treballs realitzats.

El bloc «operadors tecnològics» ofereix una visió sobre els elements mecànics i electrònics que permeten resoldre problemes mitjançant tècniques de control digital en situacions reals.

El bloc «pensament computacional, automatització i robòtica» estableix les bases, no solament per entendre, sinó també per saber dissenyar i implementar sistemes de control programat, així com programar ordinadors o dispositius mòbils. La incorporació de mòduls d'intel·ligència artificial i tècniques d'enginyeria de dades ofereixen aquí un valor afegit. En aquesta mateixa línia, la integració de telecomunicacions en els sistemes de control obre la porta a la Internet de les coses i permet el seu ús en aplicacions pràctiques podent donar resposta a les necessitats personals o col·lectives.

Per últim el bloc «tecnologia sostenible» inclou els sabers necessaris per a l'aplicació de criteris de sostenibilitat en l'ús de materials, el disseny de processos i en qüestions energètiques, reconeixent la importància de la diversitat personal, social i cultural i incident sobre temes com les comunitats obertes d'aprenentatge i els serveis a la comunitat amb un compromís actiu tant en l'àmbit local com en el global.

La matèria es planteja en l'últim curs de l'etapa d'ensenyament obligatori des d'una perspectiva competencial i eminentment pràctica, basada en la idea d'aprendre fent. Aquesta idea consisteix a propiciar un entorn adient perquè els alumnes tenguin l'oportunitat de dur a terme certes tasques mentre exploren, descobreixen, experimenten, apliquen i reflexionen sobre el que fan. La proposta de situacions d'aprenentatge desenvolupades en un taller o laboratori de fabricació, entès com un espai per materialitzar els projectes interdisciplinaris amb un enfocament competencial i pràctic, que permeti incorporar tècniques de

treball, prototipat ràpid i fabricació digital, afavoreix la implicació dels alumnes en el seu procés d'aprenentatge i, per tant, aquest serà més significatiu i durador.

En aquest sentit, resulta convenient tenir present que el desenvolupament de projectes tecnològics suposa una opció molt adequada com a element vertebrador dels sabers bàsics de la matèria «Tecnologia».

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

- 1. Identificar i proposar problemes tecnològics amb iniciativa i creativitat, estudiant les necessitats del seu entorn pròxim i aplicant estratègies i processos col·laboratius i iteratius relatius a projectes, per idear i planificar solucions de manera eficient, accessible, sostenible i innovadora.**

Aquesta competència parteix de l'estudi de les necessitats de l'entorn pròxim (centre, barri, localitat, regió...) per detectar i tractar els problemes tecnològics que han estat identificats i que, posteriorment i després de la seva anàlisi, seran la base del procés de resolució de problemes, tot aportant solucions a les necessitats detectades. S'inclouen en aquesta competència els aspectes relatius a la cerca de solucions a través de metodologies pròximes a la recerca científica i a les tècniques d'indagació, planificació i gestió de tasques seguint les fases d'un projecte seqüencial i s'incorporen estratègies per iniciar als alumnes en la gestió de projectes cooperatius i iteratius de millora contínua de la solució.

En aquesta competència s'aborden, també, diverses tècniques per estimular i potenciar la creativitat amb l'objectiu de fer-la més eficient. Es fomenta igualment l'espiritu emprendedor des d'un enfocament que inclou el lideratge i la coordinació d'equips de treball, amb una visió global i un tractament coeducatiu, garantint el desenvolupament de la iniciativa i la proactivitat de tots els alumnes.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: STEM1, STEM2, CD1, CD3, CPSAA3, CPSAA4, CE, CE3.

- 2. Aplicar de manera apropiada i segura diferents tècniques i coneixements interdisciplinaris, utilitzant procediments i recursos tecnològics i analitzant el cicle de vida de productes per fabricar solucions tecnològiques accessibles i sostenibles que donin resposta a necessitats plantejades.**

Aquesta competència fa referència tant al procés de fabricació de productes o desenvolupament de sistemes que aporten solucions a problemes plantejats com a les actuacions implicades en aquest procés. S'aborden les tècniques i procediments necessaris per a la construcció i creació de productes o sistemes tecnològics, incloent tant la fabricació manual com la fabricació mitjançant tecnologies assistides per ordinador. D'aquesta forma, es pretén desenvolupar les

destreses necessàries per a la creació de productes, fomentant l'aplicació de tècniques de fabricació digitals i l'aprofitament dels recursos tecnològics. Les diferents actuacions que es desencadenen en el procés creatiu impliquen la intervenció de coneixements propis d'aquesta matèria (operadors mecànics, elèctrics i electrònics) que s'integren amb uns altres, contribuint així a un aprenentatge competencial en el qual prenen partit diferents àmbits..

A més, es fa referència a l'estudi de les fases del cicle de vida del producte, analitzant les característiques i condicions del procés que poguessin millorar el resultat final, fent-lo més sostenible i eficient. S'inclouen, per exemple, aspectes relatius al consum energètic del procés de fabricació, a l'obsolescència, als cicles d'ús o a les repercussions mediambientals tant de la fabricació del producte, com del seu ús o retirada del cicle, fomentant actituds i hàbits responsables, des del punt de vista ecològic i social, en l'ús i en la creació de productes.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del perfil de sortida: STEM2, STEM5, CD2, CPSAA4, CC4, CCEC4.

3. Expressar, comunicar i difondre idees, propostes o solucions tecnològiques en diferents fòrums de manera efectiva, usant un llenguatge inclusiu i no sexista, emprant els recursos disponibles i aplicant els elements i tècniques necessàries per intercanviar la informació de manera responsable i fomentar el treball en equip.

La competència abasta aspectes necessaris per comunicar, expressar i difondre idees, propostes i opinions de manera clara i fluida en diversos contexts, mitjans i canals. Es fa referència al bon ús del llenguatge i a la incorporació de la terminologia tècnica requerida en el procés de disseny i creació de solucions tecnològiques. En aquest sentit s'aborden aspectes necessaris per a una comunicació efectiva (assertivitat, gestió, del temps d'exposició, bona expressió i entonació, ús d'un llenguatge inclusiu i no sexista) així com altres aspectes relatius a l'ús d'eines digitals per difondre i compartir recursos, documents i informació en diferents formats.

La necessitat d'intercanviar informació amb altres persones implica una actitud responsable i de respecte amb els protocols establerts en el treball col·laboratiu, aplicables tant en el context personal com en les interaccions en la xarxa a través d'eines digitals, plataformes virtuals o xarxes socials de comunicació.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL1, STEM4, CD3, CPSAA3, CCEC3.

4. Desenvolupar solucions automatitzades a problemes plantejats aplicant els coneixements necessaris i incorporant tecnologies emergents per dissenyar i construir sistemes de control programables i robòtics.

Aquesta competència fa referència a l'aplicació dels coneixements científico-tecnològics i dels principis del pensament computacional en el procés de disseny, simulació o construcció de sistemes capaços de realitzar funcions de manera autònoma. D'una banda, implica actuacions dirigides a la modelització i dimensionament de sistemes automàtics o robòtics que permeten la incorporació de l'automatització de tasques: la selecció dels materials adequats, la implementació del sistema tecnològic que fonamenta el funcionament de la màquina, i el disseny i dimensionat dels seus elements electromecànics. D'altra banda, s'inclouen aspectes relatius a la implementació dels algorismes adequats per al control automàtic de màquines o el desenvolupament d'applicacions informàtiques que resolguin un problema concret en diversos dispositius: computadors, dispositius mòbils i plaques microcontroladors.

La comunicació i la interacció amb objectes són aspectes estretament lligats al control de processos o sistemes tecnològics. En aquest sentit, s'ha de considerar la iniciació en les tecnologies emergents com són internet de les coses, «Big Data» o la intel·ligència artificial (IA) i la incorporació d'aquestes i altres metodologies enfocades a l'automatització de processos en sistemes tecnològics de diferents tipus amb un sentit crític i ètic.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CP2, STEM1, STEM3, CD5, CPSAA5, CE3.

5. Aprofitar i emprar de manera responsable les possibilitats de les eines digitals, adaptant-les a les seves necessitats, configurant-les i aplicant coneixements interdisciplinaris, per a la resolució de tasques d'una manera més eficient.

La integració de la tecnologia digital en multitud de situacions és un fet en l'actualitat i es fa imprescindible en el procés d'aprenentatge permanent. Aquesta competència tracta la incorporació de les eines i dels dispositius digitals en les diferents fases d'aquest procés, per exemple: l'ús d'eines de disseny en tres dimensions o l'experimentació mitjançant simuladors en el disseny de solucions, l'aplicació de tecnologies CAM/CAU en la fabricació de productes, l'ús de gestors de presentació o eines de difusió en la comunicació o publicació d'informació, el desenvolupament de programes o aplicacions informàtiques en el control de sistemes, el bon profitament d'eines de col·laboració en el treball grupal, etc. En cada fase del procés, l'aplicació de la tecnologia digital es fa necessària per millorar els resultats.

En suma, aquesta competència se centra en l'ús responsable i eficient de la tecnologia digital aplicada al procés d'aprenentatge. Tot això implica el coneixement i compressió del funcionament dels dispositius i aplicacions emprats, permetent adaptar-los a les necessitats personals. Es tracta d'aprofitar, d'una banda, la diversitat de possibilitats que ofereix la tecnologia digital i, per un

altre, les aportacions dels coneixements interdisciplinaris per millorar les solucions aportades.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CP2, CD2, CD5, CPSAA4, CPSAA5.

6. Analitzar processos tecnològics, tenint en compte el seu impacte en la societat i l'entorn i aplicant criteris de sostenibilitat i accessibilitat, per fer un ús ètic i responsable, des del punt de vista ecològic i social, de la tecnologia.

La tecnologia ha anat responent a les necessitats humanes al llarg de la història millorant les condicions de vida de les persones, però repercutint també negativament en alguns aspectes de la mateixa i en el medi ambient. Aquesta competència inclou l'anàlisi necessària dels criteris de sostenibilitat determinants en el disseny i en la fabricació de productes i sistemes a través de l'estudi del consum energètic, el cicle de vida del producte, la contaminació ambiental i l'impacte en els ecosistemes i en la societat. A més, es pretén mostrar en ella l'activitat de determinats equips de treball en internet i la repercussió que poden tenir alguns projectes socials per mitjà de comunitats obertes, accions de voluntariat o projectes de servei a la comunitat, així com l'efecte de la selecció de materials, del sistema mecànic o de l'elecció de les fonts d'energia i les seves conversions.

L'objectiu és fomentar el desenvolupament tecnològic per millorar el benestar social minimitzant les repercussions en altres àmbits, esmentats anteriorment. Per això s'han de tenir presents tots els criteris des del moment inicial de detecció de la necessitat i estimar-los en cadascuna de les fases del procés creatiu. En aquest sentit, s'apliquen aquestes qüestions al disseny de l'arquitectura bioclimàtica en edificis i dels mitjans de transport sostenibles. Finalment s'aborden aspectes actitudinals relatius a la valoració de l'estalvi energètic en benefici del medi ambient i de la contribució de les noves tecnologies, aplicables actualment en qualsevol àmbit, a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: STEM2, STEM5, CD4, CC4.

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Idear i planificar solucions tecnològiques emprendedores que generin un valor per a la comunitat, a partir de l'observació i l'anàlisi de l'entorn més pròxim, estudiant les seves necessitats, requisits i possibilitats de millora.

1.2. Aplicar amb iniciativa estratègies col·laboratives de gestió de projectes amb una perspectiva interdisciplinària i seguint un procés iteratiu de validació, des de la fase d'ideació fins a la difusió de la solució.

1.3. Tractar la gestió del projecte de manera creativa, aplicant estratègies i tècniques col·laboratives adients, així com mètodes de recerca en la ideació de solucions el més eficients, accessibles i innovadores possibles.

Competència específica 2

2.1. Analitzar el disseny d'un producte que doni resposta a una necessitat plantejada,avaluant la seva demanda, evolució i previsió de fi de cicle de vida amb un criteri ètic, responsable i inclusiu.

2.2. Fabricar productes i solucions tecnològiques, aplicant eines de disseny assistit, tècniques d'elaboració manual, mecànica i digital i utilitzant els materials i recursos mecànics, elèctrics, electrònics i digitals adients.

Competència específica 3

3.1. Intercanviar informació i fomentar el treball en equip de manera assertiva, emprant les eines digitals adequades juntament amb el vocabulari tècnic, símbols i esquemes de sistemes tecnològics apropiats.

3.2. Presentar i difondre les propostes o solucions tecnològiques de manera efectiva, emprant l'entonació, expressió, gestió del temps i adaptació adequada del discurs, així com un llenguatge inclusiu i no sexista.

Competència específica 4

4.1. Dissenyar, construir, controlar i simular sistemes automàtics programables i robots que siguin capaços de fer tasques de manera autònoma, aplicant coneixements de mecànica, electrònica, pneumàtica i components dels sistemes de control, així com altres coneixements interdisciplinaris.

4.2. Integrar en les màquines i sistemes tecnològics aplicacions informatives i tecnologies digitals emergents de control i simulació com a Internet de les coses, el «big data» i la Intel·ligència Artificial amb sentit crític i ètic.

Competència específica 5

5.1. Resoldre tasques proposades de manera eficient mitjançant l'ús i configuració de diferents aplicacions i eines digitals, aplicant coneixements interdisciplinaris amb autonomia.

Competència específica 6

6.1. Fer un ús responsable de la tecnologia, mitjançant l'anàlisi i aplicació de criteris de sostenibilitat i accessibilitat en la selecció de materials i en el seu disseny, així com en els processos de fabricació de productes tecnològics, minimitzant l'impacte negatiu en la societat i en el planeta.

6.2. Analitzar els beneficis que, en la cura de l'entorn, aporten l'arquitectura bioclimàtica i el transport ecològic, valorant la contribució de les tecnologies al desenvolupament sostenible.

6.3. Identificar i valorar la repercussió i els beneficis del desenvolupament de projectes tecnològics de caràcter social per mitjà de comunitats obertes, accions de voluntariat o projectes de servei a la comunitat.

Sabers bàsics

A. Procés de resolució de problemes

1. Estratègies i tècniques:

- Estratègies de gestió de projectes col·laboratius i tècniques de resolució de problemes iteratives.
- Estudi de necessitats del centre, locals, regionals, etc. Plantejament de projectes col·laboratius o cooperatius.
- Tècniques d'ideació.
- Emprenedoria, perseverança i creativitat en la resolució de problemes des d'una perspectiva interdisciplinària de l'activitat tecnològica i satisfacció i interès pel treball i la qualitat d'aquest.

2. Productes i materials

- Cicle de vida d'un producte i les seves fases. Anàlisis senzilles.
- Estratègies de selecció de materials sobre la base de les seves propietats o requisits.

3. Fabricació

- Eines de disseny assistit per computador en tres dimensions en la representació i fabricació de peces aplicades a projectes.
- Tècniques de fabricació manual i mecànica. Aplicacions pràctiques.
- Tècniques de fabricació digital. Impressió en tres dimensions i tall. Aplicacions pràctiques.

4. Difusió

- Presentació i difusió del projecte. Elements, tècniques i eines. Comunicació efectiva: entonació, expressió, gestió del temps, adaptació del discurs i ús d'un llenguatge inclusiu, lliure d'estereotips sexistes.

B. Operadors tecnològics

- Electrònica analògica. Components bàsics, simbologia, anàlisi i muntatge físic i simulat de circuits elementals.
- Electrònica digital bàsica.
- Pneumàtica bàsica. Circuits.
- Elements mecànics, electrònics i pneumàtics aplicats a la robòtica. Muntatge físic o simulat.

C. Pensament computacional, automatització i robòtica

- Components de sistemes de control programat: controladors, sensors i actuadors.
- L'ordinador i els dispositius mòbils com elements de programació i control. Treball amb simuladors informàtics en la verificació i comprovació del funcionament dels sistemes dissenyats. Iniciació a la intel·ligència artificial i el «Big Data»: aplicacions. Espais compartits i discos虚拟s.
- Tele comunicacions en sistemes de control digital; internet de les coses: elements, comunicacions i control. Aplicacions pràctiques.
- Robòtica. Disseny, construcció i control de robots senzills de manera física o simulada.

D. Tecnologia sostenible

- Sostenibilitat i accessibilitat en la selecció de materials i disseny de processos, de productes i sistemes tecnològics.
- Arquitectura bioclimàtica i sostenible. Estalvi energètic en edificis.
- Transport i sostenibilitat.
- Comunitats obertes, voluntariat tecnològic i projectes de servei a la comunitat.

Tecnologia i Digitalització

La matèria Tecnologia i Digitalització és la base per comprendre els profunds canvis que es donen en una societat cada dia més digitalitzada, i té per objecte el desenvolupament de certes destreses de naturalesa cognitiva i procedural alhora que actitudinal. Des d'aquesta matèria es fomenta l'ús crític, responsable i sostenible de la tecnologia, la valoració de les aportacions i l'impacte de la tecnologia en la societat, en la sostenibilitat ambiental i en la salut, el respecte per les normes i els protocols establerts per a la participació en la xarxa, així com l'adquisició de valors que propiciïn la igualtat i el respecte cap als altres i cap al treball propi. Des d'aquesta matèria es promou la cooperació i es fomenta un aprenentatge permanent en diferents contexts, a més de contribuir a donar resposta als reptes del segle XXI.

Entesa, la tecnologia, com el conjunt de teories i de tècniques que permeten l'aprofitament pràctic del coneixement científic, el caràcter instrumental i interdisciplinari de la matèria contribueix a la consecució de les competències que conformen el perfil de sortida dels alumnes al final de l'Educació Bàsica i a l'adquisició dels objectius de l'etapa.

Les competències específiques estan estretament relacionades amb els eixos estructurals que vertebrén la matèria i que condicionen el seu procés d'ensenyament-aprenentatge. Aquests eixos estan constituïts per l'aplicació de la resolució de problemes mitjançant un aprenentatge basat en el desenvolupament de projectes, el desenvolupament del pensament computacional, la incorporació de les tecnologies digitals en els processos d'aprenentatge, la naturalesa interdisciplinària pròpia de la tecnologia, la seva aportació a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i la seva connexió amb el món real, així com el foment d'actituds com la creativitat, la cooperació, el desenvolupament tecnològic sostenible o l'empredoria.

Aquests elements, a més, estan concebuts de manera que possibilitin als alumnes mobilitzar coneixements científics i tècnics, aplicant metodologies de treball creatiu per desenvolupar idees i solucions innovadores i sostenibles que donin resposta a necessitats o problemes plantejats, aportant millores significatives amb una actitud creativa i emprenedora. Així mateix, la matèria permet als alumnes fer un ús responsable i ètic de les tecnologies digitals per aprendre al llarg de la vida i reflexionar de manera conscient, informada i crítica, sobre la societat digital en la qual es troba immers, per afrontar situacions i problemes habituals amb èxit i respondre de manera competent segons el context. Entre aquestes situacions i problemes cal esmentar les que estan generades per la producció i transmissió d'informació dubtosa i notícies falses, els relacionats amb l'assoliment d'una comunicació eficaç en entorns digitals, el desenvolupament tecnològic sostenible o els relatius a l'automatització i programació d'objectius

concrets, tots ells aspectes necessaris per a l'exercici d'una ciutadania activa, crítica, ètica i compromesa tant a nivell local com global.

En aquest sentit, ja en Educació Primària, es fa referència a la digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge, als projectes de disseny i al pensament computacional des de diferents àrees per al desenvolupament, entre altres, de la competència digital. La matèria «Tecnologia i Digitalització» en l'Educació Secundària Obligatòria part, per tant, dels nivells d'acompliment adquirits en l'etapa anterior tant en competència digital, com en competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria, contribuint al foment de les vocacions científico-tecnològiques, especialment entre les alumnes.

Els criteris d'avaluació, com a indicadors que serveixen per valorar el grau de desenvolupament les competències específiques, presenten un enfocament competencial on l'acompliment té una gran rellevància, de manera que els aprenentatges es construeixin en i des de l'acció.

Els sabers bàsics de la matèria s'organitza en cinc blocs: «procés de resolució de problemes»; «comunicació i difusió d'idees»; «pensament computacional, programació i robòtica»; «digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge» i «tecnologia sostenible».

La posada en pràctica del primer bloc, «Procés de resolució de problemes», exigeix un component científic i tècnic i s'ha de considerar com un eix vertebrador al llarg de tota la matèria. En aquest bloc es tracta el desenvolupament de destreses i mètodes que permeten avançar des de la identificació i formulació d'un problema tècnic, fins a la seva solució constructiva; tot això, a través d'un procés planificat que cerqui l'optimització de recursos i de solicions.

El bloc «Comunicació i difusió d'idees», que es refereix a aspectes propis de la cultura digital, impliquen el desenvolupament d'habilitats en la interacció personal mitjançant eines digitals.

El bloc «Pensament computacional, programació i robòtica», abasta els fonaments d'algorísmia per al disseny i desenvolupament d'aplicacions informàtiques senzilles per a ordinador i dispositius mòbils, seguint amb l'automatització programada de processos, la connexió d'objectes quotidians a internet i la robòtica.

Un aspecte important de la competència digital es tracta en el bloc «Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge», enfocat a la configuració, ajust i manteniment d'equips i aplicacions perquè sigui d'utilitat als alumnes i optimitzi la seva capacitat per a l'aprenentatge al llarg de la vida.

Per últim, en el bloc «Tecnologia sostenible» es contemplen els sabers necessaris per al desenvolupament de projectes que suposen engegar accions adreçades al

desenvolupament d'estratègies sostenibles, incorporant un punt de vista ètic de la tecnologia per solucionar problemes de caire ecològic i social des de la transversalitat.

El caràcter essencialment pràctic de la matèria i l'enfocament competencial del currículum, requereix metodologies específiques que el fomentin, com la resolució de problemes basada en el desenvolupament de projectes, la implementació de sistemes tecnològics (elèctrics, mecànics, robòtics, etc.), la construcció de prototips i altres estratègies que afavoreixin l'ús d'aplicacions digitals per al disseny, la simulació, el dimensionament, la comunicació o la difusió d'idees o solucions, per exemple. De la mateixa manera, l'aplicació de diferents tècniques de treball que es complementen, i la diversitat de situacions d'aprenentatge que intervenen en la matèria, han de promoure la participació dels alumnes, afavorint una visió integral de la disciplina que ressalti el treball col·lectiu com a forma d'afrontar els desafiaments i reptes tecnològics que planteja la nostra societat per reduir la bretxa digital i de gènere, prestant especial atenció a la desaparició d'estereotips que dificulten l'adquisició de competències digitals en condicions d'igualtat. El desenvolupament d'aquesta matèria implica una transferència de coneixements, destreses i actituds d'altres disciplines, la qual cosa requereix d'una activació interrelacionada dels sabers bàsics, que, encara que es presenten diferenciats entre si per donar especial rellevància a la resolució de problemes, la digitalització i el desenvolupament sostenible, han de desenvolupar-se vinculats. Aquests sabers no s'han d'entendre de manera aïllada i el seu tractament ha de ser integral. Per això, les situacions d'aprenentatge han de plantejar activitats en les quals els sabers actuïn com a motor de desenvolupament per fer front a les incerteses que genera el progrés tecnològic i la vida en una societat cada vegada més digitalitzada.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

- 1. Cercar i seleccionar la informació adequada provinent de diverses fonts, de manera crítica i segura, aplicant processos de recerca, mètodes d'anàlisis de productes i experimentant amb eines de simulació, per definir problemes tecnològics i iniciar processos de creació de solucions a partir de la informació obtinguda.**

Aquesta competència específica aborda el primer repte de qualsevol projecte tècnic: definir el problema o necessitat que cal solucionar. Requereix investigar a partir de múltiples fonts,avaluant la seva fiabilitat i la veracitat de la informació obtinguda amb actitud crítica, sent conscient dels beneficis i riscs de l'accés obert i il·limitat a la informació que ofereix internet (infoxicació, accés a continguts inadequats, etc). A més, la transmissió massiva de dades en dispositius i aplicacions comporta l'adopció de mesures preventives per protegir els dispositius, la salut i les dades personals, sol·licitant ajuda o denunciant de manera efectiva, davant amenaces a la privacitat i el benestar personal (frau,

suplantació d'identitat, ciberassetjament...) i fent-ne un ús ètic i saludable de la tecnologia implicada.

D'altra banda, l'anàlisi d'objectes i de sistemes inclou l'estudi dels materials emprats en la fabricació dels diferents elements, les formes, el procés de fabricació i l'assemblatge dels components. S'estudia el funcionament del producte, les seves normes d'ús, les seves funcions i les seves utilitats. De la mateixa forma s'analitzen sistemes tecnològics, com poden ser algorismes de programació o productes digitals, dissenyats amb una finalitat concreta. L'objectiu d'aquesta anàlisi és comprendre les relacions entre les característiques del producte analitzat i les necessitats que cobreix o els objectius per als quals va ser creat, així com, valorar les repercussions socials positives i negatives del producte o sistema i les conseqüències mediambientals del procés de fabricació o del seu ús.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL3, STEM2, CD1, CD4, CPSAA4, CE1.

2. Tractar problemes tecnològics amb autonomia i actitud creativa, aplicant coneixements interdisciplinaris i treballant de manera cooperativa i col·laborativa, per dissenyar i planificar solucions a un problema o necessitat de manera eficaç, innovadora i sostenible.

Aquesta competència s'associa amb dos dels pilars estructurals de la matèria, com són la creativitat i l'emprenedoria, ja que aporta tècniques i eines als alumnes per idear i dissenyar solucions a problemes definits que han de complir una sèrie de requisits, i l'orienta en l'organització de les tasques que haurà d'exercir de manera personal o en grup al llarg del procés de resolució creativa del problema. El desenvolupament d'aquesta competència implica la planificació, la previsió de recursos sostenibles necessaris i el foment del treball cooperatiu en tot el procés. Les metodologies o marcs de resolució de problemes tecnològics requereixen la posada en marxa d'una sèrie d'actuacions o fases seqüencials o cícliques que marquen la dinàmica del treball personal i en grup. Tractar reptes amb la finalitat d'obtenir resultats concrets, garantint l'equilibri entre el creixement econòmic, benestar social i ambiental, aportant solucions viables i idònies, suposa una actitud emprenedora, que estimula la creativitat i la capacitat d'innovació. Així mateix, es promouen l'autoavaluació i la coavaluació, tot estimant els resultats obtinguts a fi de continuar amb cicles de millora contínua.

En aquest sentit, la combinació de coneixements amb certes destreses i actituds de caràcter interdisciplinari, com ara l'autonomia, la innovació, la creativitat, la valoració crítica de resultats, el treball i cooperatiu, la resiliència i l'emprenedoria resulten, en fi, imprescindibles per obtenir resultats eficaços en la resolució de problemes.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL1, STEM1, STEM3, CD3, CPSAA3, CPSAA5, CE1, CE3.

- 3. Aplicar de manera apropiada i segura diferents tècniques i coneixements interdisciplinaris utilitzant operadors, sistemes tecnològics i eines, tenint en compte la planificació i el disseny previ per construir o fabricar solucions tecnològiques i sostenibles que donin resposta a necessitats en diferents contexts.**

Aquesta competència fa referència, d'una banda, als processos de construcció manual i la fabricació mecànica i, per un altre, a l'aplicació dels coneixements relatius a operadors i sistemes tecnològics (estructurals, mecànics, elèctrics i electrònics) necessaris per construir o fabricar prototips en funció d'un disseny i planificació previs. Les diferents actuacions que es desencadenen en el procés creatiu porten amb si la intervenció de coneixements interdisciplinaris i integrats.

Així mateix, l'aplicació de les normes de seguretat i higiene en el treball amb materials, eines i màquines, és fonamental per a la salut dels alumnes i evita els riscs inherents a moltes de les tècniques que s'han d'emprar. D'altra banda, aquesta competència requereix el desenvolupament d'habilitats i destreses relacionades amb l'ús de les eines, recursos i instruments necessaris (eines i màquines manuals i digitals) i d'actituds vinculades amb la superació de dificultats, així com la motivació i l'interès pel treball i la seva qualitat.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: STEM2, STEM3, STEM5, CD5, CPSAA1, CE3 i CCEC3.

- 4. Descriure, representar i intercanviar idees o solucions a problemes tecnològics o digitals, utilitzant mitjans de representació, simbologia i vocabulari adequats, així com els instruments i recursos disponibles i valorant la utilitat de les eines digitals per comunicar i difondre informació i propostes.**

La competència abasta els aspectes necessaris per a la comunicació i expressió d'idees. Fa referència a l'exposició de propostes, representació de dissenys, manifestació d'opinions, etc. Així mateix, inclou la comunicació i difusió de documentació tècnica relativa al procés. En aquest aspecte s'ha de tenir en compte l'aplicació d'eines digitals tant en l'elaboració de la informació com quant als propis canals de comunicació.

Aquesta competència requereix, a més de l'ús adequat del llenguatge i de la incorporació de l'expressió gràfica i terminologia tecnològica, matemàtica i científica en les exposicions, garantint així la comunicació entre l'emissor i el receptor. Això implica una actitud responsable i de respecte cap als protocols establerts en el treball col·laboratiu, extensible tant al context presencial com a les actuacions en la xarxa, la qual cosa suposa interactuar mitjançant eines,

plataformes virtuals o xarxes socials per comunicar-se, compartir dades i informació i treballar de forma col·laborativa, amb l'aplicació dels codis de comunicació i comportament específics de l'àmbit digital, la denominada «etiqueta digital».

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL1, STEM4, CD3, CCEC3 i CCEC4.

5. Desenvolupar algorismes i aplicacions informàtiques en diferents entorns, aplicant els principis del pensament computacional i incorporant les tecnologies emergents, per crear solucions a problemes concrets, automatitzar processos i aplicar-los en sistemes de control o en robòtica.

Aquesta competència fa referència a l'aplicació dels principis del pensament computacional en el procés creatiu, és a dir, implica la posada en marxa de processos ordenats que inclouen la descomposició del problema plantejat, l'estructuració de la informació, la modelització del problema, la seqüenciació del procés i el disseny d'algorismes per implementar-los en un programa informàtic. D'aquesta forma, la competència està enfocada al disseny i activació d'algorismes plantejats per aconseguir un objectiu concret. Exemples d'aquest objectiu poden ser el desenvolupament d'una aplicació informàtica, a l'automatització d'un procés o al desenvolupament del sistema de control d'una màquina, en el qual intervinguin diferents entrades i sortides que quedin governades per un algorisme. És a dir, l'aplicació de la tecnologia digital en el control d'objectes o màquines, automatitzant routines i facilitant l'actuació integrada amb els objectes, incloent així, els sistemes controlats mitjançant la programació d'una targeta controladora o els sistemes robòtics. D'aquesta forma, es presenta una oportunitat d'aprenentatge integral de la matèria, en la qual s'engloben els diferents aspectes del disseny i construcció de solucions tecnològiques en les que intervenen tant elements digitals com no digitals.

A més, s'ha de considerar l'abast de les tecnologies emergents com són internet de les coses, «big data» o intel·ligència artificial (IA), ja presents en les nostres vides de manera quotidiana. Les eines actuals permeten la incorporació de les mateixes en el procés creatiu, aproximant-les als alumnes i proporcionant un enfocament tècnic dels seus fonaments.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CP2, STEM1, STEM3, CD5, CPSAA5, CE3.

6. Comprendre els fonaments del funcionament dels dispositius i aplicacions habituals del seu entorn digital d'aprenentatge, analitzant els seus components i funcions i ajustant-los a les seves necessitats per fer un ús més eficient i segur i per detectar i resoldre problemes tècnics senzills.

Aquesta competència fa referència al coneixement, ús segur i manteniment dels diferents elements que s'engloben en l'entorn digital d'aprenentatge. L'augment actual de la presència de la tecnologia en les nostres vides fa necessària la integració de les eines digitals en el procés d'aprenentatge permanent. Per això, aquesta competència engloba la comprensió del funcionament dels dispositius implicats en el procés, així com la identificació de petites incidències. Per això es fa necessari un coneixement de l'arquitectura del maquinari emprat, dels seus elements i de les seves funcions dins del dispositiu. D'altra banda, les aplicacions de programari incloses en l'entorn digital d'aprenentatge requereixen una configuració i ajust adaptats a les necessitats personals de l'usuari. Es evident la necessitat de comprensió dels fonaments d'aquests elements i de les seves funcionalitats, així com la seva aplicació i transferència en diferents contexts per afavorir un aprenentatge permanent.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CP2, CD2, CD4, CD5, CPSAA4, CPSAA5.

7. Fer un ús responsable i ètic de la tecnologia, tot mostrant interès per un desenvolupament sostenible, identificant les seves repercussions i valorant la contribució de les tecnologies emergents per identificar les aportacions i l'impacte del desenvolupament tecnològic en la societat i en l'entorn.

Aquesta competència específica fa referència a la utilització de la tecnologia amb actitud ètica, responsable i sostenible i a l'habilitat per analitzar i valorar el desenvolupament tecnològic i la seva influència en la societat i en la sostenibilitat ambiental. Es refereix també a la comprensió del procés pel qual la tecnologia ha anat resolent les necessitats de les persones al llarg de la història. S'inclouen les aportacions de la tecnologia tant a la millora de les condicions de vida com al disseny de solucions per reduir l'impacte que el seu propi ús pot provocar en la societat i en la sostenibilitat ambiental.

L'eclosió de noves tecnologies digitals i el seu ús generalitzat i quotidià fa necessari l'anàlisi i valoració de la contribució d'aquestes tecnologies emergents al desenvolupament sostenible, aspecte essencial per exercir una ciutadania digital responsable i en el qual aquesta competència específica es focalitza. En aquesta línia, s'inclou la valoració de les condicions i conseqüències ecològiques i socials del desenvolupament tecnològic, així com els canvis ocasionats en la vida social i organització del treball per la implantació de tecnologies de la comunicació, robòtica, intel·ligència artificial, etc.

En definitiva, el desenvolupament d'aquesta competència específica implica que els alumnes desenvolupin actituds d'interès i curiositat per l'evolució de les tecnologies digitals, alhora que, pel desenvolupament sostenible i el seu l'ús ètic.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: STEM2, STEM5, CD4 i CC4.

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Definir problemes o necessitats plantejades, tot cercant i contrastant informació procedent de diferents fonts de manera crítica i segura, avaluant la seva fiabilitat i pertinència.

1.2. Comprendre i examinar productes tecnològics d'ús habitual a través de l'anàlisi d'objectes i sistemes, emprant el mètode científic i utilitzant eines de simulació en la construcció de coneixement.

1.3. Adoptar mesures preventives per la protecció dels dispositius, les dades i la salut personal, tot identificant problemes i riscs relacionats amb l'ús de la tecnologia i analitzant-los èticament i crítica.

Competència específica 2

2.1. Idear i dissenyar solucions eficaces, innovadores i sostenibles a problemes definits, aplicant conceptes, tècniques i procediments interdisciplinaris, així com criteris de sostenibilitat amb actitud emprenedora, perseverant i creativa.

2.2. Seleccionar, planificar i organitzar els materials i eines, així com les tasques necessàries per a la construcció d'una solució a un problema plantejat, treballant individualment o en grup de manera cooperativa i col·laborativa.

Competència específica 3

3.1. Fabricar objectes o models mitjançant la manipulació i conformació de materials, emprant eines i màquines adequades, aplicant els fonaments d'estructures, mecanismes, electricitat i electrònica i respectant les normes de seguretat i salut que s'hi apliquin.

Competència específica 4

4.1. Representar i comunicar el procés de creació d'un producte des del seu disseny fins a la seva difusió, elaborant documentació tècnica i gràfica amb l'ajuda d'eines digitals, emprant els formats i el vocabulari tècnic adequats, de manera col·laborativa, tant presencialment com en remot.

Competència específica 5

5.1. Descriure, interpretar i dissenyar solucions a problemes informàtics a través d'algorismes i diagrames de flux, aplicant els elements i tècniques de programació de manera creativa.

5.2. Programar aplicacions senzilles per a diferents dispositius (ordinadors, dispositius mòbils i uns altres) emprant, els elements de programació de manera apropiada i aplicant eines d'edició, així com mòduls d'intel·ligència artificial que afegeixin funcionalitats a la solució.

5.3. Automatitzar processos, màquines i objectes de manera autònoma, amb connexió a la Internet, mitjançant l'anàlisi, construcció i programació de robots i sistemes de control.

Competència específica 6

6.1. Fer servir de forma eficient i segura els dispositius digitals d'ús quotidià en la resolució de problemes senzills, analitzant els components i els sistemes de comunicació, coneixent els riscs i adoptant mesures de seguretat per a la protecció de dades i equips.

6.2. Crear continguts, elaborar materials i difondre'l's en diferents plataformes, configurant correctament les eines digitals habituals de l'entorn d'aprenentatge, ajustant-les a les seves necessitats i respectant els drets d'autor i l'etiqueta digital.

6.3. Organitzar la informació de manera estructurada, aplicant tècniques d'emmagatzematge segur.

Competència específica 7

7.1. Reconèixer la influència de l'activitat tecnològica en la societat i en la sostenibilitat ambiental al llarg de la seva història, identificant les seves aportacions i repercussions i valorant la seva importància per al desenvolupament sostenible.

7.2. Identificar les aportacions de les tecnologies emergents al benestar, a la igualtat social i a la disminució de l'impacte ambiental, fent-ne un ús responsable i ètic.

Sabers bàsics

A. Procés de resolució de problemes

- Estratègies, tècniques i marcs de resolució de problemes en diferents contexts i les seves fases.
- Estratègies de cerca crítica d'informació per a la recerca i definició de problemes plantejats.

- Anàlisi de productes i de sistemes tecnològics: construcció de coneixement des de diferents enfocaments i àmbits.
- Estructures per a la construcció de models.
- Sistemes mecànics bàsics. Muntatges físics i ús de simuladors.
- Electricitat i electrònica bàsica per al muntatge d'esquemes i circuits físics o simulats. Interpretació, càcul, disseny i aplicació en projectes.
- Materials tecnològics i el seu impacte ambiental.
- Eines i tècniques de manipulació i mecanitzat de materials per a la construcció d'objectes i prototips. Introducció a la fabricació digital. Respecte de les normes de seguretat i higiene.
- Emprenedoria, resiliència, perseverança i creativitat per tractar problemes des d'una perspectiva interdisciplinària.

B. Comunicació i difusió d'idees

- Habilitats bàsiques de comunicació interpersonal: vocabulari tècnic apropiat. Pautes de conducta pròpies de l'entorn virtual «etiqueta digital».
- Tècniques de representació gràfica: acotació i escales.
- Aplicacions CAD en dues dimensions i en tres dimensions per a la representació d'esquemes, circuits, plans i objectes.
- Eines digitals per a l'elaboració, publicació i difusió de documentació tècnica i informació multimèdia relativa a projectes.

C. Pensament computacional, programació i robòtica

Algorísmia i diagrames de flux.

- Aplicacions informàtiques senzilles per a ordinador i dispositius mòbils i introducció a la intel·ligència artificial.
- Sistemes de control programat: muntatge físic i/o ús de simuladors i programació senzilla de dispositius. Internet de les coses.
- Fonaments de la robòtica: muntatge, control programat de robots de manera física o per mitjà de simuladors.
- Autoconfiança i iniciativa: l'error, la revaluació i la depuració d'errors com a part del procés d'aprenentatge.

D. Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge

- Dispositius digitals. Elements del maquinari i del programari: identificació i resolució de problemes tècnics senzills.
- Sistemes de comunicació digital d'ús comú. Transmissió de dades. Tecnologies sense fils per a la comunicació.
- Eines i plataformes d'aprenentatge: configuració, manteniment i ús crític.
- Eines d'edició i creació de continguts: instal·lació, configuració i ús responsable. Propietat intel·lectual.

- Tècniques de tractament, organització i emmagatzematge segur de la informació. Còpies de seguretat.
- Seguretat en la xarxa: amenaces i atacs. Mesures de protecció de dades i d'informació. Benestar digital: pràctiques segures i riscs (ciberassetjament, extorsió sexual, vulneració de la pròpia imatge i de la intimitat, accés a continguts no adients, addicions, etc.).

E. Tecnologia sostenible

- Desenvolupament tecnològic: creativitat, innovació, recerca, obsolescència i impacte social i ambiental. Ètica i aplicacions de les tecnologies emergents.
- Tecnologia sostenible. Valoració crítica de la contribució a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

ANNEX 3

Situacions d'aprenentatge

Les situacions d'aprenentatge són instruments de disseny curricular que, a partir de la concreció curricular del centre, integren tots els elements que formen part del procés d'ensenyament-aprenentatge competencial en el marc del currículum de les matèries i àmbits.

S'adrecen a l'assoliment dels objectius de l'etapa sobre la base de la verificació dels descriptors prevists en el perfil de sortida corresponent. Aquests descriptors es vinculen a les competències específiques definides en aquest Decret per a cada matèria. Atès que les competències específiques comporten la mobilització de diversos sabers i recursos per tal de resoldre situacions complexes a partir dels criteris d'avaluació d'aquestes competències, les situacions d'aprenentatge integren un plantejament d'avaluació formativa, de forma que preveuen les dinàmiques d'implicació dels alumnes en el seu procés d'aprenentatge, la retroacció per part dels professors i la valoració final, que ha de fonamentar els procediments de qualificació.

El plantejament de les situacions d'aprenentatge respon al requeriment a les administracions educatives d'afavorir el desenvolupament del currículum mitjançant l'elaboració de models oberts de programació docent que puguin atendre les necessitats dels alumnes, tal com s'exposa en el punt 3 de l'article 121 de la LOE. Les situacions d'aprenentatge es despleguen i implementen en forma de programacions d'aula.

Per tal de promoure el desenvolupament de les competències clau dins el currículum i tenir en consideració així el perfil de sortida de l'etapa, les situacions d'aprenentatge han de ser significatives, obertes i complexes. Han de presentar reptes que es puguin adaptar a les capacitats individuals dels alumnes i proporcionar les condicions que els puguin encoratjar a valorar críticament el seu propi procés d'aprenentatge i el seu treball, tot facilitant així una evaluació formativa i formadora.

Una situació d'aprenentatge és significativa quan els alumnes veuen les connexions entre l'aprenentatge que experimenten i les seves aplicacions immediates i potencials. La situació és oberta si els facilita l'exploració de diverses línies de coneixement i no tan sols una; si incorpora una varietat de tasques, encoratja l'ús de diferents mitjans de recerca i comunicació, i si té com a resultat diferents tipus de treballs i produccions. Finalment, una situació d'aprenentatge és complexa si requereix l'ús de diversos coneixements i sabers del currículum, de manera que permet que els alumnes interrelacionin els diversos elements que en formen part.

Les situacions d'aprenentatge desenvolupen les competències específiques de la matèria o matèries, o matèries integrades en un àmbit, a les quals són aplicables els criteris d'avaluació. Aquestes situacions han de permetre als alumnes

relacionar el resultat del seu treball amb l'assoliment dels objectius generals de l'etapa i amb l'aprenentatge d'altres àrees i àmbits del coneixement, tot facilitant la transferència del coneixement.

Una situació d'aprenentatge requereix, per part dels alumnes, recerca (recollir informació de forma crítica, seleccionar la més rellevant i dur a terme una anàlisi de dades i informacions), l'exercici d'habilitats de pensament i de raonament, com la inducció, la deducció i l'analogia, la dialèctica, l'experimentació i la simulació, i fer créixer la seva capacitat de qüestionar, fer judicis crítics i sintetitzar per, finalment, ser creatius.

Les situacions d'aprenentatge també han d'afavorir la cooperació entre els alumnes i el treball en equip, mitjançant el plantejament de tasques que requereixin habilitats socials i de relació amb els altres.

Atesa la diversitat dels alumnes, és important desenvolupar situacions d'aprenentatge inclusives, que tenguin la flexibilitat suficient per permetre l'adaptació a diferents ritmes d'aprenentatge i que, tot seleccionant les dinàmiques de grup adequades, facilitin que tothom参与 en les activitats. En aquest sentit, els principis del disseny universal de l'aprenentatge són el fonament per a aquest desenvolupament, com estableix el punt 3 de l'article 4 de la LOE. El disseny universal de l'aprenentatge es fonamenta en el fet de poder proporcionar diversos mitjans d'implicació, representació, acció i expressió dels alumnes a l'activitat.

Les situacions d'aprenentatge han de tractar temes d'interès públic, relacionats amb la sostenibilitat ecològica i la convivència democràtica, tot incloent de forma preferent la perspectiva de gènere i no-discriminació per orientació sexual, la participació ciutadana, la memòria històrica i reparació, i la justícia social. Per això, el marc de referència són els objectius de desenvolupament sostenible de la ONU per al 2030.

La recomanació del Parlament Europeu i del Consell descriu formalment les competències clau per a l'aprenentatge permanent com «una combinació de coneixements, capacitats i actituds adequades al context». En aquest sentit, el context de les situacions d'aprenentatge ha de proposar situacions comunicatives i formatives relacionades amb l'àmbit personal, social, educatiu i professional.

Les situacions de l'àmbit personal estan relacionades amb l'entorn familiar i personal de l'alumne i tenen en compte les seves aspiracions, el seu creixement i el seu autoconeixement. En el context social, els equips docents poden dissenyar situacions d'aprenentatge vinculades a la participació de l'alumne al seu entorn més proper, tot tenint en compte institucions, associacions i col·lectius. El context educatiu fa referència a la implicació de l'alumne en el centre docent, tant en les activitats de l'aula com en les complementàries, les extraescolars o de la comunitat educativa, així com amb entitats d'ensenyament no formal o activitats

esportives. El context professional té en compte el teixit productiu i l'entorn creatiu proper a l'alumne, centres de treball i associacions professionals.

Estructura de les situacions d'aprenentatge

Tenint en compte les consideracions anteriors, l'estructura de les situacions d'aprenentatge que els equips docents dissenyen ha de ser la següent:

1. Identificació. Etapa, nivell i àrea de coneixement.
2. Títol, plantejat preferentment en forma de pregunta, de forma que anticipi el repte.
3. Relació de competències específiques i criteris d'avaluació vinculats que es tracten a la matèria o àmbit en la situació d'aprenentatge, segons el que s'estableix en l'annex 2 d'aquest Decret. La situació d'aprenentatge hauria adreçar-se, generalment, a un nombre reduït de criteris d'avaluació del currículum, de manera que permetés, posteriorment, el desplegament d'una programació d'aula en un nombre raonable de sessions. Al llarg del curs escolar, les situacions d'aprenentatge han de permetre atendre els criteris d'avaluació de les competències específiques i incorporar els sabers bàsics que s'han previst i s'han seqüençiat en la concreció curricular del centre per a cada matèria o àmbit.
4. Relació de coneixements bàsics del currículum que mobilitza la situació d'aprenentatge (selecció dels sabers bàsics de la matèria o de les matèries integrades en l'àmbit, si s'escau, d'aquest Decret).
5. Context o contexts (de forma general, un màxim de dos si se solapen) en els quals se situa la situació d'aprenentatge.
6. Activitats d'iniciació i dinàmiques de presa de consciència per part dels alumnes del propòsit de la situació d'aprenentatge i de coneixement previ del procediment d'avaluació del seu treball.
7. Instruccions i material que han de permetre als alumnes la superació dels reptes que es plantegen. A l'efecte de la redacció de la situació d'aprenentatge, no es tracta de generar en aquest punt tota la documentació i el material que serà necessari, sinó de fer una previsió general. Els detalls concrets de les instruccions i material específic s'han de recollir en les programacions d'aula que es despleguen a partir d'aquesta situació.
8. Resum de la descripció i planificació de la tasca o tasques que els alumnes han de dur a terme dins la situació d'aprenentatge. Tipus i característiques del producte o productes de la tasca o tasques.
9. Procediments de retroacció, revisió i supervisió per part dels professors durant la realització de la tasca o tasques per afavorir l'autoregulació dels alumnes, de manera que puguin ser conscients del progrés del seu aprenentatge i prendre les decisions més adequades per millorar-lo i superar-ne les dificultats.
10. Procediment i dinàmiques d'avaluació final, qualificació i transferència del coneixement.

ANNEX 4

Programa de diversificació curricular

Principis generals

1. El programa de diversificació curricular (PDC) està orientat a la consecució del títol de graduat en educació secundària obligatòria (GESO) per part dels alumnes que presentin dificultats rellevants d'aprenentatge després d'haver rebut, en el seu cas, mesures de suport en el primer o segon curs d'aquesta etapa, o dels qui aquesta mesura d'atenció a la diversitat els sigui favorable per a l'obtenció del títol.
2. La implantació d'aquest programa ha de comportar l'aplicació d'una metodologia específica a través d'una organització del currículum en àmbits de coneixement, activitats pràctiques i, si escau, matèries, diferent a la que s'estableix amb caràcter general, per assolir els objectius de l'etapa i desenvolupar les competències estableties en el perfil de sortida.
3. Generalment, el PDC es duu a terme en dos anys, des de tercer curs fins al final de l'etapa.

Destinataris

1. Es poden incorporar a un PDC els alumnes que, en finalitzar el segon curs, no estiguin en condicions de promocionar, sempre que l'equip docent consideri que la permanència un any més en aquest mateix curs no implicarà cap benefici en la seva evolució acadèmica.
2. Així mateix, els alumnes que finalitzin tercer i es trobin en la situació esmentada en el paràgraf anterior podran ser proposats per romandre un any més a tercer d'ESO en un PDC.
3. Excepcionalment, els alumnes que no estiguin en condicions de titular en finalitzar quart curs podran ser proposats per a la seva incorporació a quart d'ESO en un PDC, si l'equip docent considera que aquesta mesura els permetrà obtenir el títol de GESO sense excedir els límits de permanència prevists en la normativa vigent.
4. En tots els casos, la incorporació al PDC s'ha de fer a proposta de l'equip docent. A més, s'ha d'haver escoltat l'alumne, se l'ha d'haver avaluat tant acadèmicament com psicopedagògicament i s'ha de comptar amb la conformitat de les mares, pares o tutors legals que ostenten i exerceixen la pàtria potestat de l'alumne.

Estructura i organització

1. Aquest programa ha d'incloure els elements següents a cada un dels cursos:
  - a) Un àmbit amb elements de caràcter lingüístic i social i un altre amb elements de caràcter científic i tecnològic.
    - L'àmbit lingüístic i social ha d'incloure, almenys, els aspectes bàsics del currículum corresponents a les matèries de Geografia i Història, Llengua Castellana i Literatura, i Llengua Catalana i Literatura. A quart d'ESO també s'hi han d'incloure aspectes del currículum d'Economia i Emprenedoria.
    - L'àmbit científic i tecnològic ha d'incloure, almenys, els aspectes bàsics del currículum corresponents a les matèries de Matemàtiques, Biologia i Geologia, Física i Química, i Tecnologia i Digitalització. A quart d'ESO també s'hi han d'incloure aspectes del currículum de les matèries de Tecnologia i de Digitalització.
  - b) Les matèries següents:
    - Llengua Estrangera.
    - Educació Física.
    - A 3r d'ESO, una de les matèries següents:
      - Educació Plàstica, Visual i Audiovisual.
      - Música.
    - A 3r d'ESO, una de les matèries següents:
      - Cooperació i Serveis a la Comunitat.
      - Cultura Clàssica II.
      - Educació Plàstica, Visual i Audiovisual / Música.
      - Introducció a la Filosofia.
      - Recursos Digitals II.
      - Segona Llengua Estrangera.
    - A 4t d'ESO, Valors Ètics.
  - c) Un període lectiu setmanal de tutoria.
  - d) Religió o Atenció Educativa, a elecció de les mares, pares o tutors legals que ostenten i exerceixen la pàtria potestat de l'alumne, o, si és major d'edat, de l'alumne.
2. S'han de crear grups específics per als alumnes que segueixin aquest programa, amb un màxim de 15 alumnes per grup. Els alumnes poden cursar les matèries dels apartats b) i d) juntament amb un grup ordinari, d'acord amb la concreció curricular.

3. Per poder formar un grup de PDC, el nombre mínim d'alumnes és de deu. Això no obstant, quan ho aconsellin circumstàncies especials, la Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres, amb l'informe previ del Departament d'Inspecció Educativa, pot autoritzar la formació d'un grup amb un nombre inferior d'alumnes.
4. En l'exercici de la seva autonomia, els centres poden fixar, en la seva concreció curricular, les matèries de caràcter optatiu que s'han de cursar en aquest programa.
5. Cada programa ha d'especificar la metodologia i seleccionar i seqüenciar els aspectes bàsics del currículum (sabers bàsics i criteris d'avaluació) que garanteixin l'adquisició de les competències clau establertes en el perfil de sortida i permetin als alumnes obtenir el títol de graduat en educació secundària obligatòria.
6. S'ha de potenciar l'acció tutorial que, com a recurs educatiu, pugui contribuir d'una manera especial a solucionar les dificultats d'aprenentatge i a atendre les necessitats educatives dels alumnes.
7. S'han de garantir als alumnes amb necessitats educatives especials que participin en aquests programes els recursos de suport que, amb caràcter general, es prevegin per a aquest alumnes.

Professors

1. Als centres públics, els ensenyaments corresponents a l'àmbit lingüístic i social i a l'àmbit científic i tecnològic han de ser impartits, preferentment, pels professors d'àmbit dels equips d'orientació i de suport a l'aprenentatge. Si el nombre d'hores és superior a les que poden assumir aquests professors, o quan l'organització del centre ho aconselli, el director del centre, a proposta del cap d'estudis, pot assignar aquestes hores a catedràtics i professors d'ensenyament secundari d'alguna de les especialitats que tenguin atribució docent per impartir qualsevol de les matèries que integren l'àmbit.
2. Als centres privats, els ensenyaments corresponents als àmbits han de ser impartits per professors que tenguin l'atribució docent per impartir qualsevol de les matèries que els integren.

Tutoria

1. Cada grup de PDC ha de tenir assignat un tutor, preferentment un professor d'àmbit de l'equip d'orientació i de suport a l'aprenentatge. Sempre que sigui possible, el tutor ha de ser el mateix durant tot el programa.

2. La tutoria dels alumnes d'aquest programa s'ha de definir i dur a terme de forma personal, individualitzada i continuada, i ha de tenir l'assessorament prioritari de l'equip d'orientació i de suport a l'aprenentatge.

Elaboració del programa

1. Els professors d'àmbit de l'equip d'orientació i de suport a l'aprenentatge han d'elaborar el programa en col·laboració amb els professors que intervenen en el programa, coordinats pel cap d'estudis o, en el cas de centres privats concertats o no concertats, la persona que designi el seu titular. Una vegada el claustre de professors l'hagi aprovat, el programa ha de passar a formar part de la concreció curricular com a mesura específica d'atenció a la diversitat.
2. El programa ha d'incloure, entre d'altres, els elements següents:
  - a) Criteris per determinar els alumnes que s'hi han d'incorporar.
  - b) Proposta pedagògica dels àmbits i de les matèries.
  - c) Metodologia destinada a l'adquisició de les competències establertes en el perfil de sortida de l'educació secundària obligatòria.
  - d) Mesures per recuperar àmbits o matèries pendents.
  - e) Criteris i procediment per avaluar i revisar el mateix programa.

Procediment per incorporar alumnes al programa

1. Durant la segona meitat del curs, l'equip docent, coordinat pel tutor, ha de decidir els alumnes que poden ser proposats per a un PDC i n'ha d'emetre un informe, que el tutor ha de signar i ha d'adreçar al cap d'estudis o, en el cas de centres privats concertats o no concertats, la persona que designi el seu titular. En aquest informe, s'hi han d'indicar els motius pels quals es considera que aquesta mesura és més adequada que les previstes amb caràcter general de promoció o, si escau, de repetició. També s'hi ha d'indicar el nivell d'adquisició de les competències clau, així com els suggeriments que es considerin oportuns per millorar l'aplicació del programa.
2. L'equip d'orientació i de suport a l'aprenentatge ha de dur a terme una avaluació psicopedagògica de l'alumne proposat, coordinada per l'orientador i amb la participació dels professors de l'equip docent. Aquesta avaluació s'ha d'entendre com un procés en el qual s'ha de recollir informació sobre, almenys, els aspectes següents:
  - a) La història escolar de l'alumne i les mesures educatives adoptades prèviament.
  - b) Les característiques personals de l'alumne que puguin influir en el seu aprenentatge.

- c) Les característiques del context escolar, social i familiar que puguin influir en el procés d'ensenyançament-aprenentatge.

L'equip d'orientació i de suport a l'aprenentatge ha d'emetre un informe que ha d'incloure les conclusions de l'avaluació psicopedagògica i, si escau, la recomanació d'incorporar-se al PDC.

3. El tutor, juntament amb l'orientador del centre, s'ha de reunir amb l'alumne i les mares, pares o tutors legals per informar-los de les característiques del programa i per plantejar-los la conveniència que l'alumne s'hi incorpori, alhora que els ha d'informar del caràcter no vinculant de la proposta. S'ha de recollir per escrit el consentiment de les mares, pares o tutors legals que ostenten i exerceixen la pàtria potestat de l'alumne.
4. El cap d'estudis o, en el cas de centres privats concertats o no concertats, la persona que designi el seu titular, ha de convocar una reunió amb l'assistència de tots els tutors implicats i de l'orientador del centre, de la qual ha de sortir la proposta definitiva dels alumnes que s'han d'incorporar al programa.
5. Aquest procés ha de finalitzar en un termini que garanteixi la incorporació dels alumnes al programa al començament del curs escolar següent.
6. Excepcionalment, es pot sol·licitar la incorporació a un programa ja iniciat, com a tard, al llarg del primer trimestre del curs, sempre que es compleixin les condicions establertes en aquest annex i s'hagi seguit el procediment establert en aquest apartat.

Sol·licitud del programa

1. Els centres que, a l'entrada en vigor d'aquest Decret, tenguin autoritzat un programa de millora de l'aprenentatge i del rendiment tenen autoritzada d'ofici la implantació d'un programa de diversificació curricular.
2. Per implantar un PDC, els centres ho han de sol·licitar a la Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres dins el termini que estableixi la convocatòria corresponent. En la sol·licitud, els directors dels centres han d'incloure un informe sobre les necessitats que justifiquen l'aplicació del programa, les seves línies principals, una previsió del nombre d'alumnes que el cursaran i els recursos disponibles per implantar-lo.
3. La Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres, amb l'informe del Departament d'Inspecció Educativa, ha de comunicar als centres, com a tard dins la primera quinzena de maig, l'autorització o la denegació per impartir un PDC.

Seguiment del programa

El desenvolupament del PDC ha de ser objecte de seguiment i avaluació específics. A aquest efecte, l'equip d'orientació i de suport a l'aprenentatge ha d'adjuntar a la memòria de final de curs un informe que ha d'incloure:

- a) Una valoració sobre el progrés dels alumnes que han cursat el PDC.
- b) Una valoració del funcionament del programa i, si escau, una proposta de modificació.

Pròrroga i revocació del programa

1. L'autorització d'un PDC suposa la possibilitat d'impartir-lo cada curs acadèmic sense necessitat de tornar-ho a sol·licitar.
2. La Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres pot revocar l'autorització per impartir un PDC quan no es compleixin les condicions establertes en aquest annex.

Equip d'orientació i de suport a l'aprenentatge als centres privats

Als centres privats que no disposin d'equip d'orientació i de suport a l'aprenentatge, les referències a aquest equip s'entenen fetes als professionals que compleixin les funcions d'orientació educativa i psicopedagògica a l'educació secundària obligatòria.

ANNEX 5 Horari PDC

Distribució de l'horari lectiu setmanal del programa de diversificació curricular:

	Tercer	Quart
Àmbits		
Científic i tecnològic	10	11
Lingüístic i social	9	10
Matèries		
Educació en Valors Cívics i Ètics		2
Educació Física	2	2
Llengua Estrangera	3	3
Religió / Atenció Educativa	1	1
Educació Plàstica, Visual i Audiovisual	2*	
Música	2*	
Optativa	2	
Tutoria	1	1
Total	30	30

* S'ha de triar una matèria entre Educació Plàstica, Visual i Audiovisual i Música.

ANNEX 6

Nombre de grups classe

Segons el nombre de grups assignats per la Conselleria d'Educació i Formació Professional a cada curs de l'etapa i per a cada curs escolar, els centres educatius sostinguts amb fons públics rebran els recursos humans necessaris per oferir, com a mínim, el nombre de grups classe de les assignatures que tinguin caràcter optatiu segons els articles 8 i 9 d'aquest Decret i no sigui religió, que s'estableix a continuació:

Nombre de grups		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Primer curs	Matèries optatives	2	3	4	5	7	8	9	10	11
Segon curs	Matèries optatives	2	3	4	5	7	8	9	10	11
Tercer curs	Matèries optatives	2	3	4	5	7	8	9	10	11
	Matemàtiques A/B	2	3	4	5	7	8	9	10	11
Quart curs	Matèries de caràcter optatiu	2	3	4	5	7	8	9	10	11

Això no obstant, quan circumstàncies especials així ho aconsellin, la Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres, amb l'informe previ favorable del Departament d'Inspecció Educativa, pot autoritzar un augment dels recursos assignats.

ANNEX 7

Horari setmanal d'educació secundària obligatòria (sense àmbits)

Assignatura /curs	1r	2n	3r	4t	Assignatura /curs
Educació Física	2	2	2	2	Educació Física
Geografia i Història	3	3	3	3	Geografia i Història
Llengua Castellana i Literatura	3	3	3	3	Llengua Castellana i Literatura
Llengua Catalana i Literatura	3	3	3	3	Llengua Catalana i Literatura
Llengua Estrangera	3	3	3	3	Llengua Estrangera
Matemàtiques	4	3	4	3	Matemàtiques A o B
Religió / Atenció Educativa	1	1	1	1	Religió / Atenció Educativa
				2	Educació en Valors Cívics i Ètics
Biologia i Geologia	3		2	3	Optativa 1
Educació Plàstica, Visual i Audiovisual		3	2*	3	Optativa 2
Física i Química		3	2	3	Optativa 3
Música	3		2*		
Tecnologia i Digitalització		3	2		
Optativa	2	2	2		
Tutoria	1	1	1	1	Tutoria
Lliure disposició	2				
Total	30	30	30	30	Total

* S'ha de triar una matèria entre Educació Plàstica, Visual i Audiovisual i Música.

ANNEX 8

Horari setmanal d'educació secundària obligatòria (amb àmbits)

Assignatura /curs	1r	2n	3r	4t	Assignatura /curs
Educació Física	2	2	2	2	Educació Física
Geografia i Història	2	2	2	3	Geografia i Història
Llengua Castellana i Literatura	3	3	3	3	Llengua Castellana i Literatura
Llengua Catalana i Literatura	3	3	3	3	Llengua Catalana i Literatura
Llengua Estrangera	3	3	3	3	Llengua Estrangera
Matemàtiques	3	3	3	3	Matemàtiques A o B
Religió / Atenció Educativa	1	1	1	1	Religió / Atenció Educativa
				2	Educació en Valors Cívics i Ètics
Biologia i Geologia	2		2	3	Optativa 1
Educació Plàstica, Visual i Audiovisual		2	2*	3	Optativa 2
Física i Química		2	2	3	Optativa 3
Música	2		2*		
Tecnologia i Digitalització		2	2		
Optativa	2	2	2		
Tutoria	1	1	1	1	Tutoria
Lliure disposició	6	4	2		
Total	30	30	30	30	Total

* S'ha de triar una matèria entre Educació Plàstica, Visual i Audiovisual i Música.

ANNEX 9**Atribució docent a les matèries optatives pròpies de la comunitat autònoma**

En la taula següent es mostren les especialitats docents dels cossos de catedràtics d'ensenyament secundari i de professors d'ensenyament secundari que corresponen a les matèries optatives de la comunitat autònoma.

Matèria	Especialitat
Taller de Consum Responsable	Economia
Cooperació i Serveis a la Comunitat	Qualsevol especialitat
Cultura Clàssica	Grec, llatí i cultura clàssica També poden impartir aquesta matèria els professors de les especialitats de Filosofia i de Geografia i Història, respectant la preferència per als professors de les especialitats de Grec, llatí i cultura clàssica.
Igualtat de Gènere	Qualsevol especialitat, amb preferència per als docents amb la titulació següent: — Màster universitari en Polítiques d'Igualtat i Prevenció de la Violència de Gènere — Postgrau especialista universitari en coeducació o altra formació específica acreditada. — Tècnic superior en Promoció de la Igualtat de Gènere (SSC35)
Introducció a la Filosofia	Filosofia
Recursos Digitals	Informàtica, tecnologia. (Als centres on hi hagi professorat de l'especialitat d'Informàtica, aquest tindrà preferència sobre el de l'especialitat de Tecnologia.) Matemàtiques (Respectant la preferència per als professors de les especialitats esmentades en el paràgraf anterior)

